

**Bakgrunnsmateriale for
utarbeidelse av
avlsanbefalinger 2026**

Forord

Det har frem til nå ikke vært noen avlsbefalinger eller avlsprogram knyttet til rasen vår i Norge, utover NKK sitt overordnede regelverk for avl og oppdrett.

Norsk Whippetklubb, heretter NKK har de siste årene brukt mye tid på å samle informasjon om avl, oppdrett og helse for Whippet i Norge, Norden og internasjonalt. Vi har vært i kontakt med fagpersoner og med utenlandske raseklubber for å samle informasjon rundt evt. avlsbefalinger i andre land. Det er avgjørende å ha mest mulig faktabasert og vitenskapelig forankret kunnskap før det tas beslutninger i dette arbeidet. Vi må følge NKK sine retningslinjer og regelverk utarbeidet for norske forhold. Som offisiell raseklubb under NKK må vi sørge for at alt materiale vi forholder oss til er vitenskapelig forankret og/ eller at det bygger på konkrete fakta som lar seg etterprøve så langt det er mulig. Selv om vi i mandatet vårt skal samle informasjon fra Norden og Internasjonalt er det for vår populasjon vi skal lage avlsbefalinger og må dermed se på resultater fra vår egen populasjon.

Det nye EU-direktivet¹ om hundeavl er i ferd med å implementeres rundt om i Europa (også Norge). Det er også med bakgrunn i dette EU-direktivet at NKK har endret de etiske avlsreglene som gjelder innavl, som gjeler fra 1. juni 2025, altså at halvsøskenparinger og tilsvarende innavlsgrad på 12,5% og over vil sanksjoneres (fra tidligere 25%). Vedtak av HS gjort 15. januar².

Mattilsynet har utarbeidet et utkast til en ny Hundeavlsforskrift³, som antas å tre i kraft i 2026. Det er sannsynlig at den nye forskriften vil pålegge NKK å utarbeide avlsprogram for samtlige raser vi registrerer. Avlsprogrammene vil erstatte de rasespesifikke avlsstrategiene (RAS), som uansett skulle revideres.⁴

Dermed skal det utarbeides nye avlsprogram for samtlige raser i NKK⁵, og utarbeidelsen av disse er en høyt prioritert oppgave i organisasjonen. Avlsprogrammene skal ha som hovedmål å fremme avl av friske og funksjonelle hunder: hunder som kan leve et langt og sunt liv til glede for seg selv, sine eiere og samfunnet. I første omgang har NKK startet på avlsprogram på norske raser.

Avlsprogrammene skal ta utgangspunkt i de regler og retningslinjer klubber og forbund med ansvar for rasene har vedtatt, samt NKKs eksisterende, overordnede regelverk. Dette vil bidra til at regelverket er godt gjennomarbeidet og forankret. Når det er formålstjenlig skal dagens tiltak og regelverk endres og/eller utvides, for å sikre at samtlige krav i forskriften

¹ <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20250616IPR28963/meps-propose-stricter-rules-on-dog-and-cat-welfare-and-traceability>

² <https://www.nkk.no/getfile.php/133020705-1738847305/Dokumenter/Om%20NKK/Organisasjonen/HS-dokumenter/HS-Protokoller/2024-2026-06-HS-protokoll.pdf>

³ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Representantforslag/2021-2022/dok8-202122-265s/?all=true>

⁴ <https://www.nkk.no/helse/avlsprogrammene/article-5834>

⁵ <https://www.nkk.no/helse/avlsprogrammene/article-5834>

møtes. Avlsprogrammene for samtlige raser skal fremme sunn hundeavl og god helse, og holde høy faglig standard.

Avlsprogrammene vil bestå av en generell- og en rasespesifikk del, og skal i tillegg til retningslinjer, helsekrav og anbefalinger, også inneholde statistikk og IT-verktøy for å overvåke helsesituasjonen og utviklingen i rasen.

Da NWK var i kontakt med NKK med ønske om å starte forarbeidet til avlsprogrammet ble vi anbefalt å ha prioriteringer klubben ønsker å gjøre, hva som bør, hvis noe settes som avlskrav og hva som kan være anbefalinger, helseutfordringer for rasen, antall hunder som brukes i avl, antall kull for avlsdyr og antall valper som registreres per år.

Hovedpunktene i avlsprogrammene er prioriterte avlsmål, avlskrav og avlsanbefalinger, helsestatistikk og statistikk over populasjonen (antall kull, antall unike avlsdyr osv), helseutfordringer det ikke går an å screene for, men som likevel skal vektlegges i avlsarbeidet, samt tiltak for å bevare genetisk mangfold (for eksempel matadorgrenser). NKK har uttalt at vi bør fokusere på hva som er rasens reelle utfordringer (om det er noen), altså hva hundene faktisk blir syke av, og som har negativ effekt på deres velferd. I enkelte raser vil det å bevare genetisk mangfold kunne være viktigere enn å forbedre egenskaper.

NWK har som mål at alle undersøkelser vi nå har gjort skal komme godt med i utarbeidelse av vårt eget avlsprogram i samarbeid med NKK.

Innholdsfortegnelse

1. Internasjonalt	7
2. NKK Seminaret 2024	8
2.1 Astrid Indrebø.....	8
2.2 Tone Grøn.....	8
2.2 Kim Bellamy.....	9
3. NKK Avlsrådkurs 2026	10
3.1 Wenche Lagmo.....	10
3.2 Ernst Otto Ropstad.....	11
3.3 Dag Andre Nymoen.....	12
3.4 Camilla Repshus.....	12
3.5 Aud Fossum, William Bredal, Bettina Bachmann.....	13
3.6 Renate Sjølie og Sandra Holme.....	14
3.7 Hege Kippernes Skogmo.....	15
3.8 Marie Innerå.....	16
3.9 Ingvild Bretten Berg.....	17
3.10 Astrid Indrebø.....	19
3.11 Frida Gulbrandsen.....	21
3.12 Per Arne Flatberg.....	22
3.13 Helena Skarp.....	23
3.14 Mikael Tranholm.....	24
3.15 Solveig Aarbogh.....	25
3.16 Nina Brageland Laache og Bjørnar Stavenes.....	26
4. Helseundersøkelsen	27
5. Norske oppdrettere	29
6. Pyramideon	30
7. BSI – Breed Specific Instructions	30
8. Dødmelding	31
8.1 DogWeb.....	31
8.2 The Breed Archive.....	34
9. Populasjon	36
9.1 Registreringstall.....	36
9.2 Import av hunder.....	37
9.3 Kull data.....	38
9.4 Effektiv populasjonsstørrelse.....	40

9.5 Debutalder for hunder brukt i avl	42
9.6 Alder på hunder brukt i avl	43
9.7 Bruk av unike hunder i avl	44
9.8 Innavlskoeffisient, COI	45
9.9 Bruk av hannhunder fra utlandet	48
9.10 Matadoravl	49
10. Skjelett og ledd	50
10.1 Helseundersøkelsen	50
10.2 Dødmeldingsstatestikk	50
10.3 INCOC - LTV	51
10.4 NKK - LTV	52
10.5 John Andre Berg - LTV	53
11. Hjerne	53
11.1 Helseundersøkelsen	53
11.2 Dødmeldingsstatestikk	53
11.3 DogWeb	54
11.4 Liva Vatne	54
12. Øyne	55
12.1 Helseundersøkelsen	55
12.2 Dødmeldingsstatestikk	55
12.3 DogWeb	57
12.4 Birgitte Grann Greve	58
13. Allergi	59
13.1 Helseundersøkelsen	59
13.2 Dødmeldingsstatestikk	59
14. Albueledds dysplasi	59
14.1 Helseundersøkelsen	59
14.2 Dødmeldingsstatestikk	60
15. Hofteledds dysplasi	60
15.1 Helseundersøkelsen	60
15.2 Dødmeldingsstatestikk	61
16. Patella luksasjon	62
16.1 Helseundersøkelsen	62
16.2 Dødmeldingsstatestikk	62
17. Kjønnrelaterte helseutfordringer	63

17.1 Helseundersøkelsen	63
17.2 Dødmeldingsstatestikk	64
18. Mentalitet	65
18.1 Helseundersøkelsen	65
18.2 Dødmeldingsstatestikk	65
19. Klinisk diagnose	66
20. Helsefondet	67
Vedlegg, Forklaring effektiv populasjonsstørrelse	68
Vedlegg, Forklaring Innavlskoeffisient COI	69

1. Internasjonalt

NWK har i 2024 og 2025 hatt en del kontakt med whippetklubber i ulike land for å kartlegge helsestatus på rasen i de respektive landene. Vi har forsøkt å velge ut land der whippet er en tallrik rase. Vi har blant annet spurt om de har krav og – eller anbefalinger, i så fall hvilke og bakgrunnen for å innføre det. Vi har også spurt om whippet har noen helseutfordringer i deres land.

Landene vi har fokusert mest på er Storbritannia, Sverige, Danmark, Belgia, Frankrike, Nederland, Polen, USA og Finland. Noen har dessverre ikke svart oss etter gjentatte purringer. Frankrike er dessverre et av landene som vi ikke har fått svar fra, i nyere tid ser vi at de har kommet med føringer for LTV. Dette er noe NWK vil undersøke mer om.

Belgia, Finland og USA anbefaler ECVO øyelysning av hunder som skal brukes i avl. Svensk Whippetklubb informerer at de antagelig fremover vil anbefale øyelysning for hunder som skal gå i avl grunnet enkelte tilfeller av progressiv retinal atrofi, PRA. Svensk Whippetklubb oppgir at det ikke er noe alarmerende tall, men at de ønsker å få en bedre oversikt over situasjonen.

Belgia, Finland og USA anbefaler ultralyd av hjerte av hunder som skal brukes i avl. England anbefaler auskultasjon av hjerte av hunder som skal brukes i avl. Ved bilyd anbefaler de at hjerte undersøkes med ultralyd før avl.

Bakgrunnen for at Belgia anbefaler ultralyd av hjerte var tall fra England som viser noe økning i hjertelidelser.

Det er i England foreslått å utarbeide en gentest for pulmonal stenose da de har inntrykk av dette oppstår oftere innenfor enkelte blodslinjer. I England anbefaler de at hunder med pulmonal stenose og MVD ikke brukes i avl.

De fleste land opplyser at de oppfatter whippet som en sunn og frisk rase uten særlige utfordringer. Finland og Sverige opplyser at de oppfatter at det er noe forekomst av autoimmune sykdommer, men at det ikke finnes noe oversikt.

Finland har anbefaling av at individer ikke skal ha mer enn 45 registrerte avkom (ref FKK anbefalinger om 5% i løpet av 4 år). Sverige opplyser om de fremover skal jobbe for lav COI og at samme hannhunder ikke skal brukes for mye i avl.

Finland anbefaler også røntgen av rygg med tanke på LTV, SP og VA.

2. NKK Seminaret 2024

I januar 2024 deltok klubbens avlsutvalg samt to styremedlemmer på et meget innholdsrikt og interessant seminar arrangert av NKK. Det ble presentert mange viktige tema og det var godt med faglig påfyll på et overordnet nivå. Fullstendig referat for seminaret ble publisert på klubbens Facebook side i januar 2024 og ligger tilgjengelig på NKK hjemmeside.⁶

Flere av temaene fra seminaret er det vanskelig å referere fra da de ble knyttet direkte opp mot foiler som det dessverre ikke var tillatt å fotografere eller gjengi. Vi har her en kort oppsummering av noen av de viktigste punktene som ble gjennomgått. Det ble holdt foredrag av Astrid Indrebø, Tone Grøn og Kim Bellamy.

2.1 Astrid Indrebø

Astrid Indrebø hadde et foredrag om sunn hund i dagens samfunn med vekt på hvordan samfunnet ser på moderne raseavl. Det ble snakket om hunden som en viktig ressurs i samfunnet samt hunder som gjør en viktig jobb. Det ble blant annet diskutert om hunden er en kilde til fortjeneste for oppdrettere.

Det ble snakket om hunder med merkelig utseende og om mange raser kanskje ikke har livets rett, samt å vinne på utstilling.

Indrebø fokuserte på at målet i organisert hundeavl må være funksjonelt friske hunder. Hunder med rasetyppisk konstruksjon og mentalitet som kan leve lange og lykkelige liv til glede for seg, sine eiere og samfunnet.

NKK's visjon er at vi gjennom en inkluderende avlsstrategi, som bygger på opplæring, kunnskap og respekt, framfor strenge regler og restriksjoner, skal avle Europas friskeste hunder.

Data er et utmerket hjelpemiddel, men vi kommer ingen vei uten at vi i tillegg bruker kompetanse og sunn fornuft. Indrebø poengterer at datamaskiner kan ikke avle hunder.

Det ble gjentatte ganger poengtert viktigheten av å vektlegge mentalitet i avl samt å unngå matadoravl.

2.2 Tone Grøn

Tone Grøn, veterinær, hadde et foredrag som omhandlet å være funksjonelt frisk og hva det egentlig innebærer. I den sammenheng ble det snakket om fravær av smerter, medisinbruk, symptomer, dietter m.m

Det ble snakket videre om at fravær av overnevnte egentlig ikke direkte innebærer at alle avlshunder skal være feilfrie. Og om noe er arvelig, hvor stor betydning har det for hunden?

Vi fikk en gjennomgang av, BSI – Breed Specific Instructions.⁷ Et dokument som peker på rasebundne eksteriørtrekk som kan true hundens sunnhet og velferd dersom de blir for ekstreme. Tar utgangspunkt i rasestandard og skal hjelpe dommere å ikke premiere hunder med overdrevent og usunt eksteriør.

Det ble drøftet hvordan vi vurderer en sykdom, hvor alvorlig er sykdommen for hunden?

⁶ <https://www.whippetklubben.no/au/>

⁷ <https://www.fci.be/nomenclature/docs/JUG-BSI-en.pdf>

Har hunden store smerter og nedsatt funksjon, daglig medisinerer, hyppig oppfølging hos veterinær eventuelt er hunden død?

Er det arvelig? I så fall vurdere grad av sannsynlighet for belastninger hos avkommet

Kan den sykdommen eventuelt screenes for? Eller Finnes det gentest?

Er det mulig å ta en blodprøve, røntgen eller lignende for å utelukke sykdom hos mulige avlsdyr? Hvor hyppig opptrer sykdommen i rasen?

Viktigheten av å også tenke på hundens gode egenskaper.

Disse punktene presiseres i den nye forskriften som vil komme fra mattilsynet.

Punkt 4.2 i avlsstrategien: «Et avlsprogram skal ikke utelukke mer enn 50 % av rasen; avlsdyrene skal velges fra den beste halvparten av rasepopulasjonen.»⁸

SU (sunnhetsutvalget i NKK) har kommet med en uttalelse der de presiserer dette punktet:

Sunnhetsutvalget om bruk av funksjonelt friske hunder i avl:

Det er et absolutt krav at kun funksjonelle og klinisk friske hunder brukes i avl, uten at de er avhengig av medisiner eller er operert for arvelige problemer. Dersom det oppstår konflikt mellom pkt. 4.2 i avlsstrategien og de etiske grunnreglene for avl og oppdrett, fordi mer enn 50% av populasjonen ikke er friske, er ikke det grunn til å inkludere syke individer i avl. I en slik situasjon må man se på muligheter for import av friske individer, dersom problemet kun gjelder den norske populasjonen, eller et krysningsprosjekt dersom problemet gjelder hele rasen også i andre land.⁹

2.3 Kim Bellamy

Kim Bellamy hadde et foredrag om avlsmessig fremgang og seleksjon. Hun forklarte genene som en kokebok og at de virker som oppskrifter på byggesteinene i kroppen. Noen egenskaper påvirkes av mange ulike gener – komplekse egenskaper som f.eks. atferds egenskaper, HD, AD mfl. Andre egenskaper bestemmes av enkeltgener med en enkel nedarving som f.eks. farge, pels, sykdommen PRA m.fl.

Faktorer som har negativ effekt på genetisk variasjon og som er hovedårsak til lav genetisk variasjon i hunderaser i dag: Mor-sønn, bror-søster eller tilsvarende tette paringer. Dette må unngås.

Andre negative viktige faktorer er: Lukkede populasjoner, matadoravl, små populasjoner, få hunder i «utgangspopulasjonen», genetiske flaskehals og sterk seleksjon.

Avlsmessig fremgang kan også gå i negativ retning. Man har fått til det man ønsket, men det har gått litt langt. Det er heller ikke alltid vi ønsker avlsmessig fremgang, men å ivareta det man har.

Kryptorkisme hos hund er en av de egenskapene det har vært selektert mot sterkt, men som likevel viser en manglende avlsmessig fremgang.

⁸ <https://www.nkk.no/registrering/etiske-grunnregler-og-avlsstrategi/nkks-avlsstrategi/>

⁹ <https://www.nkk.no/getfile.php/132967322-1712214419/Dokumenter/Om%20NKK/Organisasjonen/Sunnhetsutvalget/Sunnhetsutvalget%20DIV/Uttalelse%20fra%20Sunnhetsutvalget%20ang%C3%A5ende%20NKKs%20avlsstrategi%20punkt%204.2.pdf>

1712214419/Dokumenter/Om%20NKK/Organisasjonen/Sunnhetsutvalget/Sunnhetsutvalget%20DIV/Uttalelse%20fra%20Sunnhetsutvalget%20ang%C3%A5ende%20NKKs%20avlsstrategi%20punkt%204.2.pdf

Sterk seleksjon gir rask avlsmessig fremgang, men går på bekostning av genetisk variasjon. Utfordringen med hundeavl er at man setter søkelys på mange ulike egenskaper samtidig og har begrenset genetisk variasjon.

Viktig at man selekterer for det man må selektere for. Ikke utelat hunder med ubetydelige feil.

Et ufravikelig krav er at kun funksjonelt friske hunder brukes i avl.

3. NKK Avlsrådkurs 2026

Norsk whippetklubb deltok januar 2026 på NKKs avlsrådkurs. Klubben var representert med 3 fra avlsutvalget og 3 fra styret.

Gjennom helgen var det 16 ulike foredrag både fra norske, danske og svenske forelesere. Det var mange ulike temaer blant annet øyelysning, genetikk og DNA testing. Veldig mange forelesninger handlet om ulike perspektiver på kryssningsprosjekter samt lovgiving for hundeavl og velferd. En rød tråd gjennom alle foredrag var å øke genetisk variasjon, få flere individer i avl.

Vi har her en kort oppsummering av noen av de viktigste punktene som ble gjennomgått. Et lengre sammendrag kan leses på klubbens nettside.¹⁰

3.1 Wenche Lagmo

Wenche Lagmo hadde et foredrag om raseforvaltning og arbeid i avlsråd. Det ble snakket om at raseforvaltning er det strategiske ansvaret for å bevare en rases særpreg, helse og genetiske bærekraft over tid. Det ble gjennomgått de ulike rollene, rolleforståelse og oppgaver:

- FCI¹¹ er den øverste internasjonale myndighet. De godkjenner raser. Koordinerer regelverk for utstilling og aktiviteter, titler og championater på tvers av landegrensler.
- Rasens hjemland som rasens opprinnelige stammer fra, regnes som eier av rasen, de har det avgjørende ordet når rasestandard skal endres.
- Nasjonale kennelklubber administrerer rasene, aktivitetene, utsteder stamtavler, registreringer etc. De sørger for at Nasjonale og FCI regler følges i forhold til avl. Har det faglige øverste ansvaret for avlsprogram og helsefaglige avgjørelser.
- Raseklubber for en eller flere raser, deres viktigste oppgave er å jobbe sammen med NKK og utarbeide avlsprogrammer og gode strategier, veilede oppdrettere og arrangere rasespesifikke aktiviteter.

Ingen kan overgå de nasjonale /internasjonale reglene. Alle disse nivåene er avhengig av hverandre for at det skal fungere.

NKKs formålsparagraf §1-2 Formål¹², NKK har til formål å ivareta **hundens og hundeholdets interesser i Norge**, samt å bidra til å fremme positive aktiviteter med hund og hundesport, samt forvaltningen av den enkelte hunderase. NKK skal også arbeide for etisk riktig

¹⁰ <https://www.whippetklubben.no/2026/01/27/nkks-avlsradskurs-2026/>

¹¹ <https://www.fci.be/en/FCI-Statutes-39.html>

¹² <https://www.nkk.no/getfile.php/132085328-1723016139/Dokumenter/Om%20NKK/Lover/NKKs%20Lover.pdf>

behandling av hunder, og for at avl skjer i ønsket retning, både når det gjelder rasestandard, bruksegenskaper og rasenes sunnhet.

En paragraf som er mektig, stor og omfattende samt at den krever samarbeid og samhandling.

3.2 Ernst Otto Ropstad

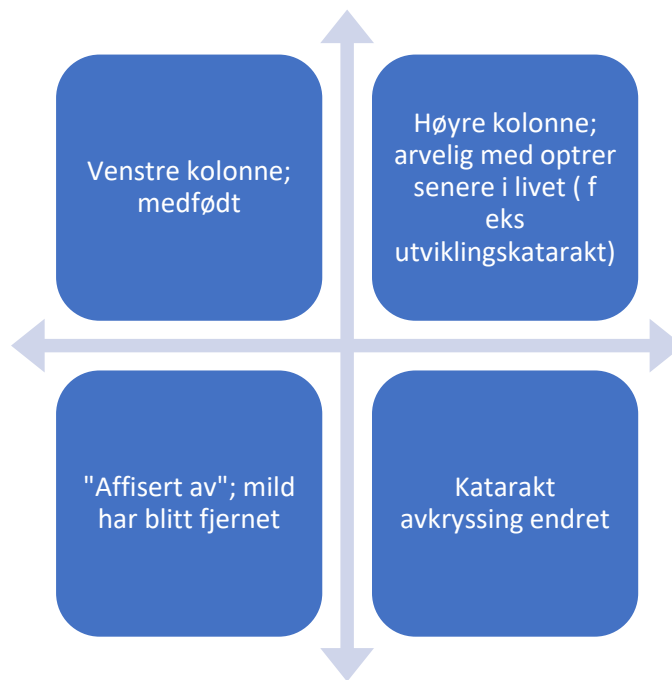
Ernst Otto Ropstad hadde et foredrag om øyelysning, historien bak øyelysning, utdanning, øyelysningsattesten samt de ulike sykdommene.

Utdannelsen og eksamen for å få autorisasjon er felles for de nordiske landene og ledes av Nordic Eye Examination Committee¹³. Ved eksamen vil leder + et medlem fra hvert land være til stede. Minst to av disse skal være ECVO diplomater. Eksamen er tredelt, praksis, skriftlig og lysbilder. Autorisasjon utstedes av DNV¹⁴.

Per i dag er det 17 autoriserte øyelysere og 17 aspiranter i Norge.¹⁵

På øyelysningsattesten, tilstander som er medfødt ligger i venstre kolonne i attesten.

Arvelige tilstander, men som opptrer senere i livet ligger i høyre kolonne i attesten. Begge deler er arvelig. «Affisert av», mild har blitt fjernet. Katarakt avkryssing har blitt endret.

¹³ <https://nsvo.no/assets/uploads/files/NEEC-Education-Program-revised-september-2017-Copenhagen.pdf>

¹⁴ <https://www.vetnett.no/getfile.php/132100-1574252999/Dokumenter/Spesialistutdanning/%C3%98yelysere/%C3%98yelysere%20i%20Norge%20-%20historie%20Bjerk%C3%A5s.pdf>

¹⁵ https://www.vetnett.no/oyelyser/oversikt-over-autoriserte-oyelysere_2/

3.3 Dag Andre Nymoen

Dag Andre Nymoen er medlem i avlsgruppen i Norsk Wachtelhundklubb¹⁶. Utdannet agronom ved Vinterlandbruksskolen i Oslo. Har tatt master og doktorgrad molekylærbiologi ved Universitetet i Oslo. Nymoen hadde et foredrag om genetikk og helse. Det ble snakket om genetiske flaskehals, genetiske begreper, DNA testing og innavl.

De fleste genetiske sykdommer hos hund er en konsekvens av å ha paret autosomal recessive alleler, et resultat av selektert/styrt avl. Hunder og andre husdyr har derfor langt mer arvelige sykdommer enn ulver og andre ville dyr.¹⁷

Viktig genetisk begrep ved DNA testing

- Fri/Homozygot for det friske genet – Hunden bærer ikke genet for sykdommen det er testet for, og vil ikke utvikle sykdommen
- Bærer/ Heterozygot for sykdomstegnet – Hunden bærer genet for sykdommen det er testet for, men vil sannsynligvis ikke selv utvikle sykdommen.
- Syk/affisert/ homozygot for sykdomsgenet – Hunden har fått genet for sykdommen fra begge sine foreldre og er allerede syk eller vil etter all sannsynlighet utvikle sykdommen.

3.4 Camilla Repshus

Camilla Repshus er leder av avls- strategisk utvalg i Norsk elghundklubbers forbund og styremedlem i NEKF.¹⁸ Camilla Repshus hadde et foredrag om avlsarbeidet som er gjort i Norsk Elghundersklubb Forbund de siste årene. Forbundet forvalter 9 ulike raser som de anser som «elite-utøvere». De har blant annet jobbet med en overordnet avlsstrategi¹⁹, instruks for avlsutvalg²⁰. RAS, handlingsplan og budsjett. Prioriterte områder var helse, slektskap, mentalitet, bruksegenskaper og eksteriør.

Forbundet brukte mye tid på å kartlegge blant annet registreringstall, populasjonsstørrelse, kullstørrelse, keisersnitt, diverse helse statistikker, eksteriør (kritikker, premiegrader), mentalitet, bruk (hva rasen er avlet for) og så på trender.

Forbundet fant ut de hadde utfordringer knyttet til matadoravl, få hannhunder på hannhundliste, få oppdrettere, det var liten del av populasjonen som ble brukt i avl. Lave registreringstall, noe helseutfordringer, innavl. Det ble satt som mål å øke registreringstall med friske individer som er mindre i slekt med populasjonen.

Forbundet gjorde ulike tiltak som informative avlshundlister, julekalender, «godkjente paringer», publiserte paringsannonser og rekrutterte avlshunder. For å bremse populære avlshunder ble det innført antallsbegrensning samt krav om antall HD røntgen på avkom. Det ble også gitt økt veiledning til oppdrettere og publisert mer avlsrelatert stoff.

¹⁶ <https://www.wachtelhundklubben.no/om-klubben/styre-utvalg/>

¹⁷ <https://www.instituteofcaninebiology.org/blog/do-dogs-have-more-than-their-fair-share-of-inherited-disease>

¹⁸ <https://elghundforbundet.no/kontakt-forbundsstyret/>

¹⁹ <https://elghundforbundet.no/wp-content/uploads/2021/06/NEKFs-Overordnede-avlsstrategi.pdf>

²⁰ <https://elghundforbundet.no/wp-content/uploads/2022/03/INSTRUKS-FOR-AVLSUTVALGENE.pdf>

3.5 Aud Fossum, William Bredal, Bettina Bachmann.

NKKs registreringsavdeling holdt foredrag om ny rutine for å søke om helsekrav og frivillig registrering. Det ble snakket om starten på registrering av helseresultater samt historien til sunnhetsutvalget

Representantskapsmøtet (RS) 2023 ²¹vedtok å etablere et prosjekt for å utarbeide retningslinjer for god medlemsstyring og organisasjonsledelse. RS 2024 ²²påla Hovedstyret i NKK å følge opp anbefalingene i prosjektrapporten «Prosjektrapport god medlemsstyring og organisasjonsledelse i NKK.» Hovedstyret nedsatte derfor en arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å følge opp anbefalingene i prosjektrapporten, inkludert gjennomgang av komite- og utvalgsstrukturen i NKK. Arbeidsgruppens anbefalinger til omstrukturering ble vedtatt av Hovedstyret i januar 2025 ²³og innebar blant annet at Sunnhetsutvalget ble nedlagt og en del av Sunnhetsutvalgets tidligere oppgaver ble overført til NKKs sekretariat.

En vesentlig del av Sunnhetsutvalgets arbeid var å vedta eller avslå søknader om innføring av sentrale helsekrav, hvor all saksforberedelse og forhåndsforslag var utarbeidet av NKKs veterinærer. Fra februar 2025 er disse sakene behandlet i sin helhet av NKKs sekretariat. Raseklubbene som ønsker å innføre et sentralt helsekrav (dvs, krav til helsetester på foreldredyr for registrering av valper i NKK) skal vedta å søke NKK om dette på klubbens årsmøte/generalforsamling. I tillegg skal dato for når kravet ønskes å tre i kraft, være med i vedtaket fra årsmøte/generalforsamling. Datoer for ikrafttreden er enten 1. januar eller 1 juli hvert år.

Helsekrav det kan søkes om:

- Åpent for alle raser; HD, øyelysning og patella
- Åpent bare for noen raser; BOAS
- Åpent bare en spesifikk rase, DNA
- Ekskluderende raser; AD

²¹ <https://www.nkk.no/getfile.php/132945342-1702541388/Dokumenter/Om%20NKK/Organisasjonen/Representantskapsm%C3%B8tet/Protokoll%20RS%2023%20-%20signed.pdf>

²² <https://www.nkk.no/getfile.php/132983103-1720788411/Dokumenter/Om%20NKK/Organisasjonen/Representantskapsm%C3%B8tet/RS%202024%20Protokoll%20-%20Signed.pdf>

²³ <https://www.nkk.no/om-nkk/hovedstyret-m-komiteer/protokoll-arkiv-norsk-kennel-klubs-hovedstyre>

3.6 Renate Sjølie og Sandra Holme

Renate Sjølie/Sandra Holme hadde et foredrag om DNA testing og registrering av resultater i DogWeb. Det ble gjennomgått en del genetiske grunnbegreper og forklaring av hva DNA er og gir informasjon om.

DNA – tester for sykdommer styrt av enkeltgener med autosomal recessiv nedarving

- Tre mulige resultater:
 - **FRI** (ingen kopier av sykdomsgenet)
 - **BÆRER** (en kopi av sykdomsgenet)
 - **AFFISERT** (to kopier av sykdomsgenet)

BÆRERE kan brukes i avl om de pares med hund som er **FRI**.
à ingen avkom vil da bli **AFFISERTE**

Hvis begge foreldre er testet fri, kan avkom få "clear by parentage"- status uten DNA-test.²⁴

Hensikten med DNA-testing er ikke å utrydde alle bærere, men å ikke avle dyr om blir syke.

→ For sterk seleksjon går på bekostning av genetisk variasjon

→ Man skal derfor ikke selektere bort bærere i avl, så lenge andelen frie individer i populasjonen er ukjent eller har lav/moderat forekomst.

Nkks Etiske grunnregler for avl og oppdrett. Punkt 5 sier følgende om DNA-testing:

*Resultater fra DNA-tester for arvelige sykdommer skal først og fremst brukes for å unngå å avle syke hunder. Ved autosomal recessiv nedarving kan derfor en bærer kun brukes dersom den pares med en hund som er fri for det sykdomsfremkallende genet. Hunder som er homozygote for den aktuelle sykdommen (DNA-testresultat affisert) bør brukes med forsiktighet. Tisper skal ha alle forutsetninger for å bære frem, føde og oppfostre valpene på en optimal måte. Affisert hund kan bare pares med hund som har DNA-testresultat fri, slik at det ikke fødes valper som blir syke.*²⁵

Hunder med følgende DNA-resultat skal IKKE brukes i avl: DNA-resultat affisert eller bærer av autosomal i kombinasjon med affisert eller bærer av samme sykdom.

Hva med risikotester / markørtester?

Genetiske markører er et gen eller en DNA – sekvens som kan kobles til bestemte genvarianter, men som ikke alene koder for sykdommen. Disse koder altså ikke direkte eller alene for sykdommen, men er kun koblet til bestemte genvarianter man *mistenker* gir sykdom (risiko).

Dette registreres i utgangspunktet ikke i DogWeb, men kan være aktuelt dersom:

- Sykdommen er et stort klinisk problem på rasen
- Man ønsker å kartlegge andelen med risiko i populasjonen

²⁴ [https://www.nkk.no/getfile.php/13193702-](https://www.nkk.no/getfile.php/13193702-1766052713/Dokumenter/Registrering/Regler%20for%20registrering%20av%20hund.pdf)

[1766052713/Dokumenter/Registrering/Regler%20for%20registrering%20av%20hund.pdf](https://www.nkk.no/getfile.php/13193702-1766052713/Dokumenter/Registrering/Regler%20for%20registrering%20av%20hund.pdf)

²⁵ <https://www.nkk.no/registrering/etiske-grunnregler-og-avlsstrategi/etiske-grunnregler/>

Husk: En rekke tilstander lar seg ikke løse av DNA-testing alene!

VIKTIG:

ikke ta en test bare for å ta en test!
Test fordi sykdommen er et problem på rasen.

3.7 Hege Kippernes Skogmo

Hege Kippernes Skogmo hadde et foredrag om Radiologens perspektiv på arvelige tilstander hos hunder. Hun ga en gjennomgang med eksempler på arvelige lidelser.

Eksempler på arvelige lidelser som ikke er relatert til utseende/konformasjon

- Urinstein hos Dalmatiner
- Tarmsykdom hos Lundehund

Urinstein – Dalmatiner

- Enkeltgen mutasjon – feil i proteinmetabolismen gir stor risiko for å forme steiner i urinblæra. Dalmatinere er oftest homozygote, mutasjonen er recessiv.
- Steiner kan sette seg fast i urinrøret og gi urineringsproblemer.
- Vellykket krysningsprosjekt med pointer (lua – Low Uric Acid)

Lundehund – Lymfangiektasi

- Trolig har alle reinrasede lundehunder tilstanden, noen har ikke kliniske symptomer. Lignende humansykdom koblet til et gen, hos hund ukjent nedarving.
- Hyppig også hos Yorkshire terrier og Softcoated wheaten terrier.

Eksempler på arvelige tilstander med rasedisposisjon og multifaktoriell årsak

- AD
- LS/Cuada equina syndrom

Albueledd dysplasi (AD)

- Både arv og miljø
- Har avlsarbeid med røntgenundersøkelse noe effekt?
- Endrede vurderingskriterier gir blant annet endring i antall hunder med diagnose grad 3

Eksempler på tilstander/lidelser direkte relatert til avl på spesifikke utseende / konformasjon

- Frembensbrudd
- Akutt diskprolaps med mineralisert materiale
- Dvergvekst/Krokete ben/Short ulna syndrom – albueinkongruens
- Fortykket bløt gane/BOAS
- Chiari malformasjon/syringomyeli

3.8 Marie Innerå

Marie Innerå har Diplom i dermatologi og jobber ved Evidensia Oslo Dyresykehus, Innerå holdt et foredrag om Atopi hos hund. Det ble snakket om genetiske studier og klinisk presentasjon hos hunden.

Hudsykdommer er synlige og hund som art har høy forekomst.

Vi vet at 30% av hundene i USA har atopi, men vet ikke hvor mange i Norge.

Hunden som art

- Phenotypisk variasjon er betydelig
 - 400+ godkjente hunderaser per i dag
 - Ekstrem phenotypisk variasjon mellom raser
 - Målrettet avl
- Til tross for stor variasjon i ytre trekk er **Genetisk arkitektur relativt homogen.**
- Hund som art har høy forekomst av genetiske lidelser.

En rekke genetiske studier gjennomført.

- 54 dysregulerende gener identifisert - ikke alle hos alle raser
- Rasevariasjon betydelig
- Ikke samme genetisk mutasjon hos alle raser
- Ulike uttrykk hos ulike raser - ulik respons på behandling hos ulike raser

Forekomst av atopi er økende

- Geografisk variasjon i forekomst.
 - Chamberlain et al 1974: 15 %
 - Reedy et al 1997: 3-15 %
 - Scott et al 1997: 8,7 %
 - Lund et al: 1999: 8,7 %
 - Marsella 2023: 30 %

Klinisk presentasjon

- Atopi er ikke fremtredende i valpekassen
- Rammer unge hunder: 1-3 år
- Sykdommen er progressiv à forverring år for år
- Kløe
 - Hårtap
 - Ekskoriasjoner
 - Skade til huden
- Gjentakende betennelser i huden
 - Ørebetennelse
 - «Furunkulose»
 - Infeksjoner i huden sopp og bakterier
 - Analkjertelbetennelse
- Rødme i huden
- Allergisk øyebetennelse
- Adferd

Atopi kan ikke kureres

- Hunden skal leve hele livet som en atopiker
- Behandling av atopi hos hund er ressurskrevende
 - Økonomisk
 - Individuelle familiesituasjoner
 - Emosjonelt belastende
 - Særlig frustrerende for hunder tiltenkt karriere
 - Førerhunder, jakthunder, trening og konkurranser

Langsiktig behandling bør komme i gang tidlig, det vil gi bedre livskvalitet for hund og eier samt gi bedre prognose.

3.9 Ingvild Bretten Berg

Ingvild er generalsekretær i Norsk Kennel Klub. Hun leder i dag NKK i endring der organisasjonen skal gå fra et kontrollorgan til et utviklingsorgan og ha bedre rammebetingelser og dyrevelferd som sine hjertesaker. Hun holdt et foredrag om NKKs grunnplattform og strategiarbeid for perioden 2026-2030²⁶

Nkk jobber med en omfattende omstrukturering i organisasjonen og har valgt å gjennomføre med «bottom – up» prinsippet – høre på medlemmene.

I tidsperioden 2026 – 2030 skal den lages:

- Strategi – Den overordnede/ samlet plan for å nå målene
- Mål – Konkrete resultater oppnådd innen en bestemt tid
- Tiltak – Konkrete handlinger for å nå målene.

²⁶ <https://www.nkk.no/getfile.php/133075099-1770214993/Dokumenter/Om%20NKK/Organisasjonen/HS-dokumenter/NKK%20strategidokument%202026-2030%2C%20utkast.pdf>

NKK har hatt mye fokus på avl, men må fremover ha større fokus på medlemmer da det er de det er flest av. Medlemstallene til NKK er på vei ned og det er derfor viktig å ha mer fokus på aktiviteter. Hva tilbyr vi valpekjøperne?

I forbindelse med omstruktureringen er det foretatt en spørreundersøkelse ut mot alle medlemsklubber til NKK. 689 ledd ble spurt, 289 ledd svarte, av disse var 89 raseklubber. 45 % besvarelse.

Undersøkelsen viste blant annet

- Større andel av styremedlemmer er kvinner
- Styremedlemmene er godt voksne
- At det brukes en god del tid på administrativt arbeid.
- Styremedlemmer sitter enten veldig korte perioder eller veldig lange perioder.
- Klubbene synes det var viktig å rekruttere nye medlemmer, men jobbet lite aktivt med å faktisk rekruttere.

NKK trenger:

- En effektiv paraplyorganisering med veiledningsfunksjon og en støttemodell som gjør at organisasjonen får og tar sin plass i samfunnet.
- En ansvarlig og kompetent organisasjon i alle ledd.
- En forenklet modell som bidrar til utvikling av kjerneaktiviteten, men også til utvikling av organisasjonens nedslagsfelt og størrelse.

Verdifull innsiktsmaterieill

- Trendanalyse – hvor er hunden i samfunnet i fremtiden?
- NKKs historie og formål
- Kjennskapsundersøkelse – hundens plass i samfunnet
- Kommuneundersøkelse – hvordan er det å leve med hund
- Kjennskapsundersøkelse – hvordan er kjennskapet til NKK
- Rapporten «god medlemsstyring og organisasjonsledelse»

Det må være fokus på dyrevelferd, det blir viktigere og viktigere. **Dyr har egenverdi, uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker.**

Om ikke NKK følger opp kan andre aktører komme inn å ta plassen.

3.10 Astrid Indrebø

Astrid er utdannet veterinær, Ph.d., tidligere fagsjef og leder og av NKK Helseavdeling, tidligere president i FCI Breeding Commission ²⁷ og leder av NKKs Sunnhetsutvalg. Astrid Indrebø hadde et foredrag om sunn hund i dagens samfunn med vekt på hvordan samfunnet ser på moderne raseavl. Det ble snakket om hunden som en viktig ressurs i samfunnet samt hunder som gjør en viktig jobb. Det ble gjennomgått NKKs visjon, RAS samt viktigheten av genestisk variasjon og mentalitet.

Listen over arvelige lidelser blir stadig lenger, men betyr det egentlig at vi stadig får flere arvelige sykdommer?

De siste 20-30 årene har det skjedd en svært stor utvikling i veterinærmedisinen

- Dette har gitt veterinærene muligheten til å stille langt flere diagnoser
- Dette har gitt veterinærene muligheten til å behandle langt flere dyr.
- Dette har gitt veterinærene muligheten til å behandle dyr på en bedre måte.

De syke hundene lever lenger og derfor har det blitt flere.

Målet i organisert hundeavl:

Funksjonelt friske hunder, med rasetyrisk konstruksjon og mentalitet som kan leve et langt og lykkelig liv til glede for seg selv, sine eiere og samfunnet (med minst mulig arbeid for veterinæren).

NKKs visjon har gjennom en årrekke vært at vi gjennom inkluderende avlsstrategi som bygger på opplæring, kunnskap og respekt fremfor strenge regler og restriksjoner skal avle Europas friskeste hunder.

Organisert avlsarbeid handler om mentalitet, hundene skal fungere i dagens samfunn. De skal gi vennskap og glede i hverdagen. Hundene skal ha en funksjonell helse og mot til å utføre rasetyrisk arbeid. Vi vil se sunne veteraner. Det skal være sunt og være vakker.

RAS - Rasespesifikke avlsstrategier ²⁸ er snart historie. Hovedstyret vedtok i 2022 ²⁹ at det skulle utredes *mindre ressurskrevende alternativer* til dagens løsning, som *fremdeles ivaretar formålet med RAS*. Det vil bli tilrettelagt for **mer tilgjengelig informasjon på populasjonsnivå**. Alle raser skal ha sitt eget avlsprogram ³⁰ som skal utarbeides i et samarbeid mellom NKKs fagavdeling og raseklubbene.

Utarbeidelsen av avlsprogrammene skal **ivareta NKKs gjeldende regelverk og raseklubbens faglige bidrag, innenfor rammene satt i den kommende forskriften om hundeavl fra Mattilsynet.**

Datamaskiner kan ikke avle hunder. Data er et utmerket hjelpemiddel, men vi kommer ingen vei uten at vi i tillegg bruker kompetanse og **SUNN FORNUFT!**

Vi avler ikke tall – vi avler hunder!

²⁷ <https://www.fci.be/en/FCI-Breeding-Commission-4808.html>

²⁸ <https://www.nkk.no/getfile.php/13286946-1624949391/Dokumenter/Helse/Ras-veileder.pdf>

²⁹ <https://www.nkk.no/om-nkk/hovedstyret-m-komiteer/protokoll-arkiv-norsk-kennel-klubs-hovedstyre>

³⁰ <https://www.nkk.no/helse/avlsprogrammene/>

Det er ikke nok å registrere – vi må også bruke resultatene på en fornuftig måte.

Innavl - Paring mellom individer som er mer i slekt med hverandre enn gjennomsnittet i rasen. Men hva er egentlig gjennomsnittet i rasen? Og er den genetiske variasjonen i rasen god nok?

«Innavlsgrad» i DogWeb er nå erstattet med «Innavlsøkning (5 gen)».

- Innavlsgrad er beregnet på grunnlag av stamtavledata og gir et **estimat på økningen av innavlsgraden i en populasjon over en viss tid.**
- Grunnlaget for estimatet er basert på slektskap mellom individer.
- Det er kun slektskap mellom foreldre og avkom som er absolutt, ettersom ethvert avkom arver halvparten av sine gener fra mor og halvparten fra far.
- De øvrige slektskapsdataene som inngår i beregningen av innavlsøkningen baserer seg på gjennomsnittsberegninger av slektskap mellom hunder i ulike generasjoner.
- **Disse beregningene sier ingenting om genetisk variasjon i rasen!**

Genetisk variasjon i rasen – DNA prøver av et representativt utvalg av hunder (geonomisk innavlsberegning).

Genetisk variasjon sier noe om hvor mange ulike genvarianter som finnes i populasjonen for hvert enkelt gen.

Genetisk variasjon er en forutsetning for godt avlsarbeid og avlsmessig fremgang. Uten genetisk variasjon i den egenskapen vi ønsker å forbedre eller eliminere er avlsmessig fremgang umulig.

Avlsregler:
Må ikke utelukke mer enn halvparten av populasjonen!

Avlsdyrene bør velges blant den beste halvparten

For stort fokus på enkelte helseproblemer kan være skadelig for rasen.

Hva er det viktigste å legge vekt på?

- MENTALITET
- MENTALITET
- Helse
- Bruksegenskaper
- Sunt, rasetyrisk eksteriør
- Holdbarhet!
- God genetisk bredde!

Unngå matadoravl!

3.11 Frida Gulbrandsen

Frida Gulbrandsen er utdannet sivilagronom husdyr med fordypning i husdyravl og genetikk fra Norges Miljø Biovitenskapelige Universitet. Frida Gulbrandsen holdt et foredrag om avlsprogram, hva er gjort, hva skal gjøres og veien videre.

Vi jobber i dag i veldig lukkede populasjoner og vi bør fremover unngå krav som gir enda mer selektering. Vi skal bruke 50% av hunder i avl.

- Ny forskrift om avl av hund vil trolig stille krav om at avlsorganisasjoner og raseklubber har avlsprogram for samtlige raser de organiserer avl av
- I avlsprogrammene skal NKK fastsette:
 - Hva slags kompetanse oppdrettere skal ha
 - Hvilke arvelige og belastende egenskaper og hvilke former, grader og kombinasjoner av slike egenskaper, som gjør at hunder ikke kan brukes i avl
 - Hvilke undersøkelser og tester hunder skal gjennomgå, og hvordan disse skal gjennomføres
 - Hva slags kompetanse og utstyr som kreves for å gjennomføre undersøkelser/tester
 - Krav for å begrense innavlsgraden i populasjonen
 - Gode, konkrete og tidsbestemte avlsmål for populasjonen
 - Kravene i avlsprogrammet skal sikre at avlsmålene nås og opprettholdes
 - Andre krav som er nødvendige for å sikre at oppdretterne overholder den nye forskriften

Den generelle delen av avlsprogrammet vil inneholde:

- NKKs etiske grunnregler for avl og oppdrett
- NKKs avlstrategi og enkelte elementer fra registreringsreglene
- Overordnede råd og retningslinjer som gjelder alle
- Øyelysernes anbefalinger

- Anbefalinger for enkelte andre diagnoser som det ikke finnes screeningprogram for, men som stilles basert på på kliniske tegn
- Veileder for overvåking av genetisk variasjon og tiltak

Den rasespesifikke delen av avlsprogrammet vil inneholde:

- Skal være som en nettside, ikke et pdf-dokument
- Skal vise oppdatert statistikk for rasen (direkte fra DogWeb)
 - Relevante screeningresultater (HD, Øyelysning etc.)
 - Registreringstall, unike hunder i avl, kullstørrelse osv.
- Avlsmål og prioriterte tiltak
- utfordringer som skal overvåkes
- Krav og anbefalinger
 - Kun krav som har betydning for hunders helse og velferd
- Regler for øvrige helseutfordringer
- Sammenfatning om helsesituasjonen i rasen basert på tilgjengelig informasjon
- Sammenfatning om populasjonsdata/genetisk variasjon
- Sammenfatning om adferd

3.12 Per Arne Flatberg

Per Arne Flatberg er æresmedlem av Irsk Ulvehundklubb og har tidligere ledet helsekomiteen og klubben. Han er en av menneskene bak The Irish Wolfhound Database³¹, en nær komplett database over irske ulvehunder over hele verden. Per Arne Flatberg holdt et foredrag om historien til Irsk Ulvehund, innavlsdepresjon, krysningsprosjekt og genetiske flaskehalsar.

På 60-tallet var det ca. 40 ulvehunder igjen og store tegn til innavlsdepresjon. Det ble foretatt et krysningsprosjekt for å gjenoppbygge rasen der en blandet inn ulike raser blant annet Grand danois, Skotsk hjortehund, Borzoi m.m. Krysningsprosjektet foregikk over 60 år og i dag er det ca. 18 000 individer i rasen verden over.

De negative sidene ved innavl:

- Minsker levealder – 9 dager/prosentpoeng i vår rase
- Minster robusthet og «vigor»
- Minsker fertilitet
- Økt risiko for sykdom
- Mutasjoner som plutselig slår inn

Hva har flaskehalsene til felles?

- Svært få til ingen viser sin innflytelse i en ti generasjoners stamtavle
- Antall visninger i den totale stamtavlen øker for hver generasjon som går
- Innflytelsen til de viktigste øker ikke dramatisk
- Alle var sentrale avlsdyr da populasjonen endret seg dramatisk
- Danner store deler av bakgrunnsinnnavlen i rasen

³¹ <https://info.iwdb.org/>

3.13 Helena Skarp

Helena Skarp har en mastergrad (MSc) fra Sveriges landbruksuniversitet (SLU) og har siden 2011 arbeidet som leder for Avdeling for avl og helse ved Svenske Kennelklubbens kansli³². Helena Skarp holdt et foredrag om de ulike kryssningsprosjektene de har hatt i Svensk Kennel Klubb.

Det har vært mye diskusjoner om hvordan en kan skape brukbare verktøy for å øke den genetiske variasjonen innenfor en hunderase. Forslag om opplæring av ulike målgrupper, harmonisering mellom land, oversette *SKKs Lathund for økt genetisk variasjon*³³, metoder for å vise frem hunder som inngår i kryssningsprosjekt m.m

Planlegge et kryssningsprosjekt

- Informere og inkludere oppdrettere, medlemmer og hundeeiere på riktig tidspunkt
- Eksteriøregenskaper er generelt lettere å gjenoppbygge enn f.eks. mentalitet og funksjon
- Høye krav kan stilles på donor – individene
- Ikke sett umulige høye krav avlskrav for kryssningsavkommene
- Et ensidig fokus på innkryssning gir ingen stor effekt på populasjonsnivå.

Cavalierprosjektet

Valg av donorraser

Aktuell rase for innkryssning skal:

- Hund som lever lenge og i stand til å styrke Cavalierens helse, dvs fremfor alt ha et godt hjerte og nevrologisk helse, men samtidig ikke være rammet av en utbredt ny rasesykdom.
- Ikke være i nær slekt med Cavalieren, gjerne fra en annen rasegruppe for å gi maksimalt genetisk variasjon
- Ha god mentalitet for selskapsformål
- Være av lignende størrelse

Rasene:

- Lhasa apso
- Japansk spitz
- Dansk-svensk gårdshund

Krav til Cavalierene brukt i prosjektet

(Dette er en forkortet liste, hele listen kan leses i hoveddokumentet for prosjektet)³⁴

- Hjertehelsen skal være bedre enn på gjennomsnittet av rasen
- Skal ikke ha kjente arvelige defekter/ sykdommer hos slektninger i første ledd, inkl symptomatisk SM (foreldre, helsøsken, avkom). Skal gjerne ha avkom fra før av.
- Sunn skalleform - ikke høy risiko for SM

³² <https://www.skk.se/om-oss/kansli/>

³³ <https://www.skk.se/skk-funktionar/avel--uppfoedning/avelsfunktionar/lathund-for-okad-genetisk-variation/>

³⁴ <https://www.skk.se/agria-och-skk-forskningsfond/Hund/cavalier/>

Krav til donorindivid

(Dette er en forkortet liste, hele listen kan leses i hoveddokumentet for prosjektet)³⁵

- Hjerter uten anmerking etter min 3 års alder, attesten må ikke være eldre enn 1 år på paringstidspunktet.
- Undersøkt uten anmerking for rasespesifikke defekter/sykdommer. Individet skal oppfylle registreringskrav for sin rase.
- Ingen kjente arvelige genetiske defekter/sykdommer hos slektninger i første ledd (foreldre, helsøsken, avkom).
- Sunn skalleform
- Uredd, åpen og vennlig mentalitet.
- Ellers, gjerne høy alder, individet skal ha gått i alder tidligere.

3.14 Mikael Tranholm

Mikael Tranholm er veterinær og har Ph.d. i farmakologi. Er ansatt i som veterinær i Dansk Kennel Klub, i tillegg til å jobbe som veterinær ved en smådyrsklinikk. Mikael Tranholm holdt foredrag om Den nye hundevelfærdslovgivingen i Danmark og all jobben som lå bak.³⁶

Danmark har fulgt mye med på Norge og hva som skjedde med Cavalier. I Danmark var det også en egen sak vedrørende hest som satt mer fokus på dyrevelferd, også politisk. Et ønske om lovgiving som omfatter alle og ikke bare DKK registrerte hunder.

I Danmark må alle hunder være registrerte i det danske hunderegisteret³⁷. 51% av hundene i det danske hunderegisteret er ikke registrert i DKK.

Politisk var det et forslag om å innføre forbud om avl på rasene mops, Fransk Bulldog, Engelsk Bulldog og Cavalier King Charles Spaniel. Beslutningen ble forkastet, men det var bred enighet om at det måtte endring til. DKK tok derfor initiativ til et unikt samarbeid mellom flere aktører og opprettet *Sund avl gruppen*.

Sund Avl Gruppen deltok i flere møter med Fødevarestyrelsen (FVST)³⁸ Det var viktig å forstå det politiske mandatet for veien videre. Det ble oppfordret til å implementere DKK etiske regler.³⁹

Dansk Kennel Klubs Etiske Regler for Avl⁴⁰ har til formål å fastsette kriterier og parametere for hund med hensyn på å unngå uhensiktsmessig avl, herunder særpreg, som gir anledning til sunnhetsmessige problemer.

³⁵ <https://www.skk.se/agria-och-skk-forskningsfond/Hund/cavalier/>

³⁶ <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2025/33>

³⁷ <https://www.hunderegister.dk/>

³⁸ <https://foedevarestyrelsen.dk/>

³⁹ <https://www.dkk.dk/alle-emner/opdr%C3%A6t/dkks-etiske-regler-for-avl>

⁴⁰ <https://www.dkk.dk/alle-emner/opdr%C3%A6t/dkks-etiske-regler-for-avl>

I den nye lovgivingen som tredde i kraft 1. juli 2025 ⁴¹lyktes det å sikre:

- Alle hunder i Danmark var omfattet av regelverket, ikke bare hunder med stamtavle.
- En velferdsdel for hundene, det nærmest 1:1 er DKK etiske regler
 - FVST sitt utgangspunkt var at velferdsdelen skulle vente på ny EU lovgiving.
- Sunnhetsundersøkelser og krav i stedet for forbud.
 - Sunnhetskravene er basert på DKKs gjeldende regler for de berørte rasene.

3.15 Solveig Aarbogh

Solveig Aarbogh har vært leder for Norsk Berner Sennenhundklubb siden 2024. Hun driver selv oppdrett av Berner Sennenhund. Solveig Aarbogh holdt et foredrag om Krysningssprosjektet sett fra raseklubbens side. Hun gikk gjennom bakgrunnen, og hvorfor de mener rasen kom til dette punktet samt hvordan de har jobbet fremover mot et kryssningsprosjekt.

Dagens dyrevelferdslov gir mulighet for å forby avl av en rase, om innavlsgraden er høy og rasen har helseutfordringer av viss alvorlighetsgrad. Loven ser på om det er mulig å avle seg bort fra helseproblemene innen rimelig tid. Berneren er trolig i grenseland for hva loven tillater.

Kartlegging viser at matadoravl OG for hard seleksjon var trolig årsaken til at Berneren havnet på dette punktet. De har fått en bekymringsfull innavlsgrad i rasen⁴² Dette medførte nedsatt immunapparat og økt disposisjon for alvorlige og kroniske sykdommer.

Klubben forsøkte ulike tiltak blant annet ble retningslinjer for avl revidert, anbefaling om innavlsgrad ble satt til 1,5 %, maks 30 avkom., økt alder på avlsdyr, HD index, SH testing og eksteriørbeskrivelse for å få flere hannhunder i avl.

⁴¹ <https://www.retsinformation.dk/eli/Ita/2025/607>

⁴² <https://berner-sennen.no/komiteer/berner-for-framtida-bff/kartlegging-krysningssprosjekt/>

3.16 Nina Brageland Laache og Bjørnar Stavenes

Nina Brageland Laache er utdannet veterinær ved Norges veterinærhøgskole i 2007. Jobber nå som seksjonssjef for dyrevelferd i Mattilsynet.

Bjørnar Stavenes er jurist og seniorrådgiver i Mattilsynet. Han jobber i seksjon dyrevelferd og har som oppgave å tolke, veilede om og utvikle dyrevelferdsregelverket. Nina Brageland Laache og Bjørnar Stavenes holdt et foredrag om Regler om hundeavl og dyrevelferd. Det ble gått gjennom viktige punkter i dyrevelferdsloven, hundeavlsdommen, Ny EU-fordring om hund og katt ⁴³samt forslaget om norsk hundeavlsforskrift

- Handler ikke om å beskytte raser
- Handler om å:
 - beskytte avkommet mot arvelige belastninger
 - beskytte avlsdyra mot belastninger
 - gi mor og unger godt levemiljø, tilsyn og stell
- offentlige dyrevelferdsregler for
 - dyreholdere (eiere og andre ansvarlige for dyr)
 - oppdrettere (ansvarlig for bruken av dyr i avl)
 - avlsorganisasjoner og raseklubber
 - Mattilsynet som kontrollorgan

Dyrevelferdsloven (dvfl.) ⁴⁴sier blant annet viktige ting generelt om behandling av dyr, kompetanse og for ansvar dyrs levemiljø, tilsyn og stell samt avl (gjelder også ved tyvparring)

Hundeavlsdommen⁴⁵ viste at avlen ga avkom med unødig belastning. Minst 15 % av avkom fikk alvorlige lidelser og endring ville ikke komme raskt nok med daværende avlsprogram.

Ny EU-fordring om hund og katt⁴⁶ gjennomføres som EØS-regler i Norge sammen med tilhørende nasjonale regler. Forslaget er fra 2023. det skal fastsettes i 2026 og vil tre i kraft våren 2028. Det vil handle om velferd og sporbarhet og vil være nokså like regler for hunder og katter.

Forslaget om norsk hundeavlsforskrift er gjort på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) til Mattilsynet i 2019. I 2023 ble forslag sendt fra Mattilsynet til LMD og ligger der nå og har ikke vært på høring.

Forslaget vil i korte trekk si noe om all avl av alle slags hunder, grunnleggende krav til dyreholdere, oppdrettere og veterinærer, særlige regler om avl av organiserte hundetyper og særlige regler om avl av uorganiserte hundetyper.

⁴³ <https://www.regjeringen.no/no/sub/eos-notatbasen/notatene/2024/feb/forordning-om-velferd-og-sporbarhet-for-hund-og-katt/id3108846/>

⁴⁴ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-97>

⁴⁵ <https://www.domstol.no/globalassets/upload/hret/avgjorelser/2023/oktober/hr-2023-1901-a.pdf>

⁴⁶ <https://www.regjeringen.no/no/sub/eos-notatbasen/notatene/2024/feb/forordning-om-velferd-og-sporbarhet-for-hund-og-katt/id3108846/>

4. Helseundersøkelsen

Norsk whippetklubbs helseundersøkelse⁴⁷ ble gjennomført i tidsrommet mai – desember 2022. Undersøkelsen er utarbeidet av klubbens avlsutvalg og baserer seg på Svenska Whippetklubbs⁴⁸ undersøkelse, men med egne tilpasninger. Intensjonen med undersøkelsen er å få en indikasjon på arvelige lidelser og generell helsestatus innen rasen. Undersøkelsen ble sendt til alle klubbens medlemmer og i tillegg delt i flere sosiale medier og vært åpen for alle norske whippeteiere. Muligheten for å svare bør ha vært god. Det ble innlevert 908 besvarelser på hunder født i tidsrommet 2005 – 2021, dvs. 23% av de 3904 registrerte individer i samme periode.

Undersøkelsen inneholdt 86 spørsmål. Vi presenterte svarene inndelt i hovedkategorier og ikke enkeltvis, da mange av spørsmålene var av utfyllende karakter. Resultatene ble fremlagt i prosent av de 908 innleverte besvarelsene. Kjønnrelaterte spørsmål ble presentert i prosentvis andel av kjønnene. Vi har lagt inn kommentarer der det har vært nødvendig. Det har vist seg at flere har lagt inn 2 – 4 hunder i samme besvarelse. Dette medfører noen mindre avvik i antall hunder på enkelte spørsmål, men har ingen betydning for resultatet. Vi ser også at noen av spørsmålene tolkes ulikt, da undersøkelsen baserer seg på vurderinger fra eiere med ulik bakgrunn og erfaring. Det er mange av de oppgitte plagene som ikke er diagnostisert av veterinær.

Det er lagt inn resultater fra helseundersøkelsen for de ulike temaene. Helseundersøkelsen i sin helhet ligger tilgjengelig på NWK nettside.

50,6% (460 hunder) av deltagende hunder var 4 år og yngre.

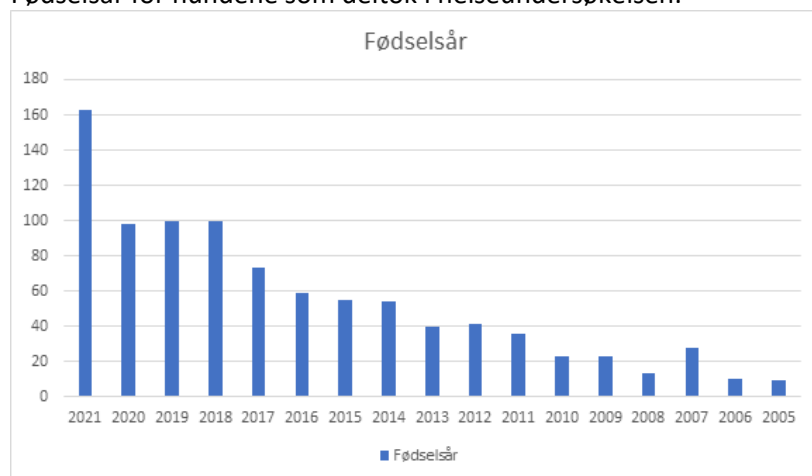
26,5% (241 hunder) av deltagende hunder var mellom 4 og 8 år gamle.

22,6% (206 hunder) av deltagende hunder var 9 år og eldre.

50,6 % av helseundersøkelsen var besvart av eiere av relativt unge hunder (0-4 år gamle). 29% var 2 år eller yngre. I denne aldersgruppen finner vi derfor mange hunder under utvikling både fysisk, mentalt og hormonelt.

Kjønnfordelingen var 52% tisper og 48% hanner.

Fødselsår for hundene som deltok i helseundersøkelsen:

⁴⁷ <https://www.whippetklubben.no/wp-content/uploads/2024/02/Endelig-utgave-NWK-helseundersokelse-2022-1-2.pdf>

⁴⁸ <https://whippetklubben.se/haelsa/>

Eiers opplevelse av hundens helse:

Helse:

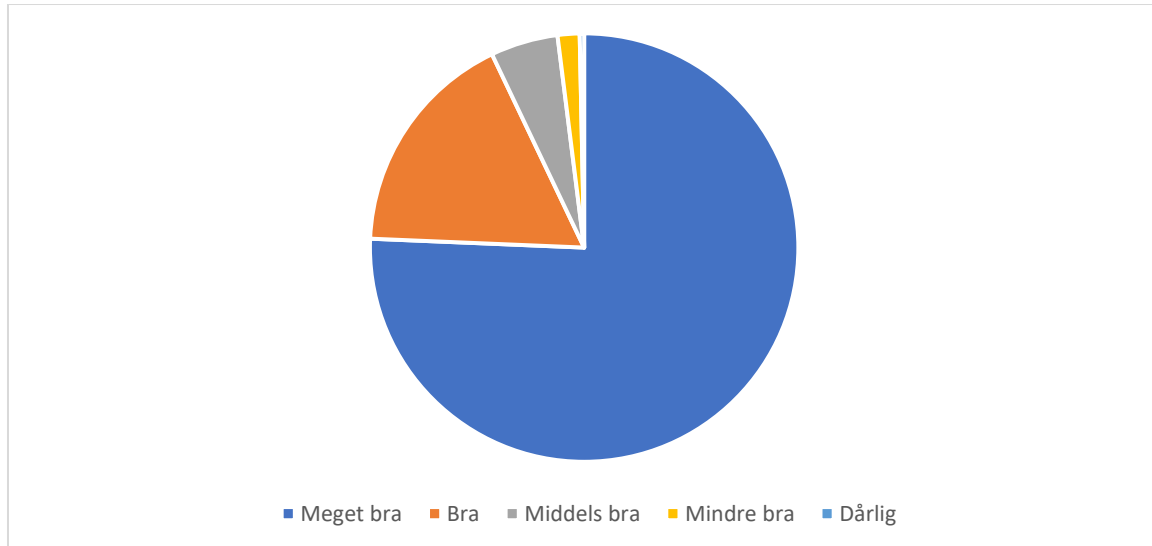
76% (685 hunder) bedømmes å ha meget bra helsetilstand.

17% (156 hunder) har bra helsetilstand.

5% (46 hunder) middels bra helsetilstand.

2 % (15 hunder) dårlig helsetilstand.

0,3% (3 hunder) har meget dårlig helsetilstand.

5. Norske oppdrettere

I starten av 2024 sendte NWK ut en e-post til alle oppdrettere som var oppført i klubbens oppdretter register på tidspunktet. Det ble også informert om e-posten via NWK Facebook side. Klubben oppfattet noe lite respons og e-posten ble i 2025 sendt ut på nytt og purret via NWK Facebook side. Mailen ble sendt til over 40 oppdrettere og vi fikk svar fra 21 oppdrettere. Disse oppdretterne har til sammen oppdrettet over 1100 valper.

Klubben ønsket å gi en kort oppsummering om hva vi jobber med i forhold til de kommende avlsprogrammene. Klubben ønsket også muligheten til å spørre oppdrettere direkte om en har opplevd utfordringer knyttet til **egne hunder og linjer**. Vi ser at spørsmålene ble oppfattet veldig ulikt og at en undersøkelse med avkrysning kan være et bedre alternativ.

De fleste ga tilbakemelding om at de ikke har opplevd mye utfordringer i sitt oppdrett.

3 hunder med ulike øyeproblemer.
13 valper med ganespalte
25 hannhunder som var kryptochide
4 valper med odd eye (blått øye)
9 valper med haleknekk
8 keisersnitt
3 addison's disease
9 med adferdsproblemer
4 mistenkte hjernehinnebetennelser hos samme oppdretter
1 med DCM + 2 avkom
7 med hjerteproblem
8 livmorbetennelse
4 pankreatitt
4 tilfeller av kreft
3 med HD grad c
Et kull der flere individer ble rammet av autoimmune sykdommer
Et kull med herpes
3 med ulike ryggproblem.
10 med LTV, symptomer ikke nevnt
3 med LTV der det ikke var symptomer
1 med LTV med symptomer
1 avlivet av LTV
Ellers var det nevnt enkeltstående diagnoser

Vi bemerket oss at det i e-postene ofte ble nevnt der oppdrettere opplever å ha hatt utfordringer, syke hunder at disse blitt tatt ut av avl slik at sykdommer ikke går videre.

6. Pyramideon

Pyramidion⁴⁹ er en diagnoseplattform eid av DyreID AS og erstatter det tidligere diagnoseregisteret som har vært i bruk i klinikkene i Norge siden 1994. Diagnoseregisteret Pyramidion er utviklet i samarbeid med veterinærer og Veterinærforeningen.

I første kvartal av 2025 hadde NWK et møte med Pyramideon for å se på ulike måter å få ut statistikker for whippet.

Som første land i verden samler Norge og DyreID⁵⁰ inn alle diagnoser for kjæledyr i diagnoseregisteret Pyramidion. Registeret vil gi en fortløpende og systematisk oversikt over helsetilstanden til alle kjæledyr i landet med muligheter for å selektere på ulike faktorer som geografi og rase. DyreID har som en del av løsningen utviklet automatisk innrapportering av alle diagnoser- dette betyr at vi som det første land i verden får en populasjonsmessig helseoversikt for alle kjæledyr. Dette kan brukes til analyser bla for å avdekke frekvens av sykdom forårsaket av avl til å identifisere, spore og stanse epidemier på et tidlig stadie.

Et av hovedmålene for Pyramidion er å utvikle en datamodell for analyse av individbasert sykdomsforekomst hos dyr i Norge. Dette baseres på en systematisk innsamling av data gjennom et sentralisert diagnoseregister og DyreIDs eksisterende ID-register for kjæledyr. Pyramidion bruker data fra flere kilder og sammenstiller dette anonymisert. Samlet vil disse ha en sentral rolle for å generere viktige data med medisinskepidemiologisk informasjon for dyr i Norge.

Når det gjelder å få riktige statistikker foreligger det noe problematikk med GDPR, personvernregler. NWK ønsker å se på hvordan vi kan ta ut statistikker på mest mulig riktig måte og vil jobbe videre med det fremover.

7. BSI – Breed Specific Instructions

BSI⁵¹ står for “Breed Specific Instructions regarding exaggerations in pedigree dogs”, og er et program som går ut på at eksteriørdommere skal ta hensyn til overdrevne eksteriør- og mentaltrekk som kan påvirke hundenes funksjonelle helse. BSI fokuserer både på de generelle kravene til funksjonalitet samt konkrete utfordringer for forskjellige raser. Per dags dato har whippet ingen egne punkter på BSI.

⁴⁹ <https://www.dyreid.no/veterinarer/pyramidion>

⁵⁰ <https://www.dyreid.no/>

⁵¹ <https://www.fci.be/nomenclature/docs/JUG-BSI-en.pdf>

8. Dødmelding

8.1 DogWeb

I siste kvartal av 2024 forespurte NWK Norsk Kennel Klub om statistikk for dødmelding av hunder. Vi fikk tilsendt en statistikk med 1592 unike antall hunder. Den tidligste født i 1966.

Av disse var 414 hunder registrert med dødsårsak.

323 hunder er registrert med 1 dødsårsak.

67 hunder er registrert med 2 dødsårsaker.

18 hunder er registrert med 3 dødsårsaker.

6 hunder er registrert med 4 dødsårsaker.

175 hunder har alderdom som dødsårsak. Av disse har 112 alderdom som eneste dødsårsak og 63 har alderdom og en eller flere andre dødsårsaker oppgitt.

Dessverre tillater ikke systemet at de med flere dødsårsaker kan oppgi en «hovedårsak» til dødsfall. Dette gjør det noe utfordrende å lage statistikker som viser riktig bilde.

Vi ønsket et størst mulig tallmateriale å jobbe med og har derfor i siste kvartal av 2024 og første kvartal av 2025 forsøkt å oppfordre oppdrettere og whippeteiere til å dødmelde sine hunder. Det har blitt oppfordret gjennom NWK Facebook side, Facebook siden Whippet i Norge og Whippetoppdrettere Norge.

I tredje kvartal av 2025 ba vi Norsk kennel klub om en ny oppdatert liste. Listen inneholdt nå 1724 unike antall hunder. Den tidligste født i 1966. 7 hunder har vi måtte slette fra skjema grunnet dobbelføring eller andre tydelige feil. Så vi satt da igjen med 1717 unike hunder. Av disse 1717 er 483 unike hunder er registrert med dødsårsak.

376 hunder er registrert med 1 dødsårsak.

79 hunder er registrert med 2 dødsårsaker.

19 hunder er registrert med 3 dødsårsaker.

8 hunder er registrert med 4 dødsårsaker.

200 hunder har alderdom som dødsårsak. Av disse har 127 alderdom som eneste dødsårsak og 73 har alderdom og en eller flere andre dødsårsaker oppgitt. Derav har en 610 dødsårsaker på 462 unike individer. Som tidligere nevnt gjør det noe utfordrende å lage statistikker som viser riktig bilde.

Av disse 200 hundene som har alderdom oppgitt som dødsårsak var median levealder 12 år og 2 måneder.

Av disse 1717 unike hundene var 531 hunder oppgitt med både fødselsdato og dødsdato. Av disse 531 hundene fikk vi en median levealder på 10 år og 1 måned.

Ved dødmelding i DogWeb kan en krysse av på følgende dødsårsaker:

1 Alderdom – ble gammel og svak.

2 Kreft eller svulst(er).

3 Nervesystem/hjerne (eks: epilepsi, syringomyeli, lammelser, hjerneslag mm).

4 Hjerteproblemer.

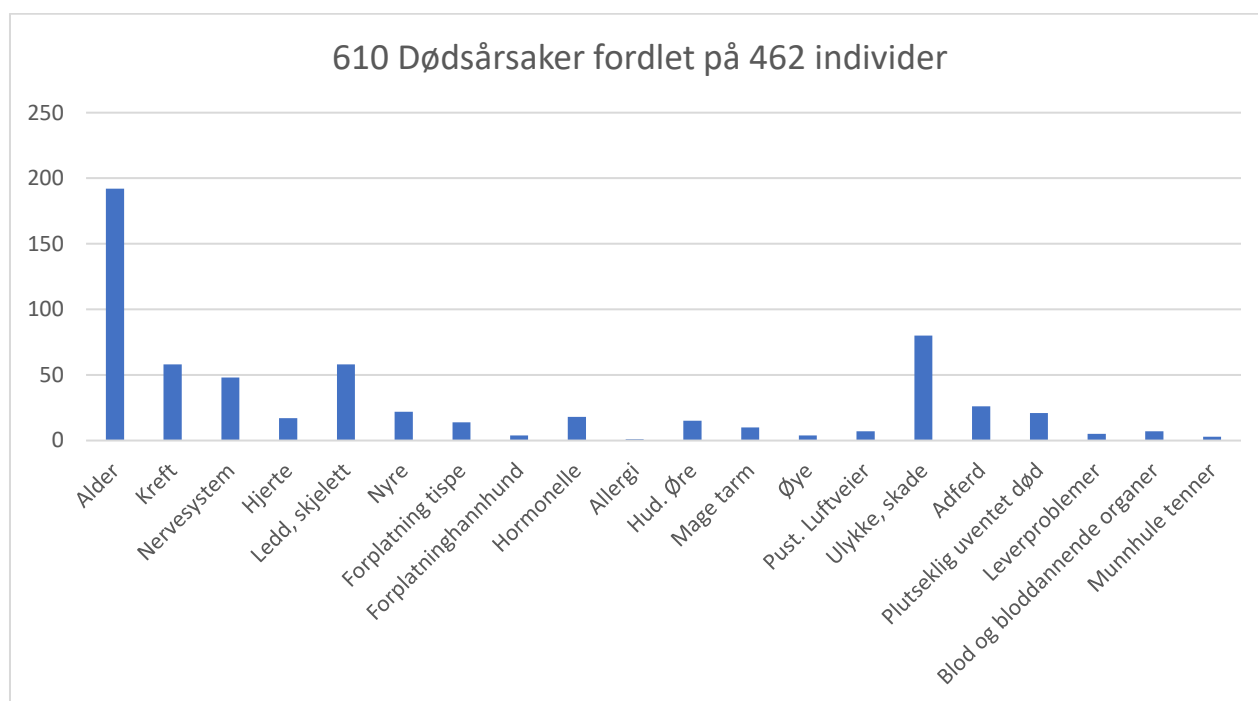
5 Ledd-, skjelett- eller muskelsykdom.

6 Nyreproblemer.

7 Forplantningsorganer tisper (eks: livmorbetennelse, fødselsproblemer, sykdom i juret).

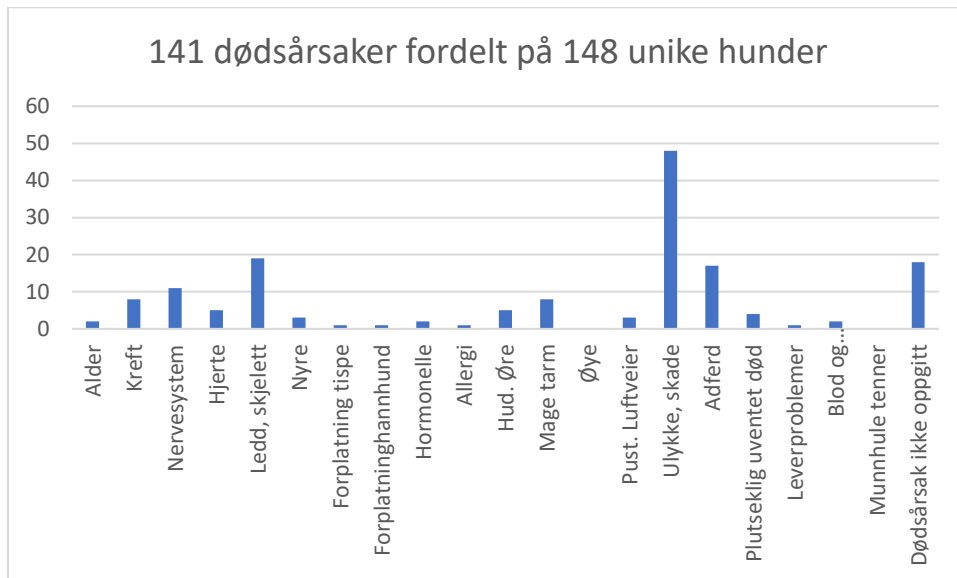
8 Forplantningsorganer hannhund (eks: prostataproblemer, testikkelproblemer).

- 9 Hormonelle sykdommer (eks: lavt stoffskifte, addisons sykdom, cushings syndrom, akromegali mm).
- 10 Allergi.
- 11 Hud-/ øreproblemer.
- 12 Sykdom i mage/tarm.
- 13 Øyeproblemer.
- 14 Problemer med pust eller luftveier.
- 15 Ulykke/skade.
- 16 Atferdsproblemer.
- 17 Plutselig uventet død.
- 18 Leverproblemer.
- 19 Blod og bloddannende organer (milt, beinmarg immunforsvar/immunsvikt/autoimmunitet/immunmediert sykdom)
- 20 Munnhule/tenner

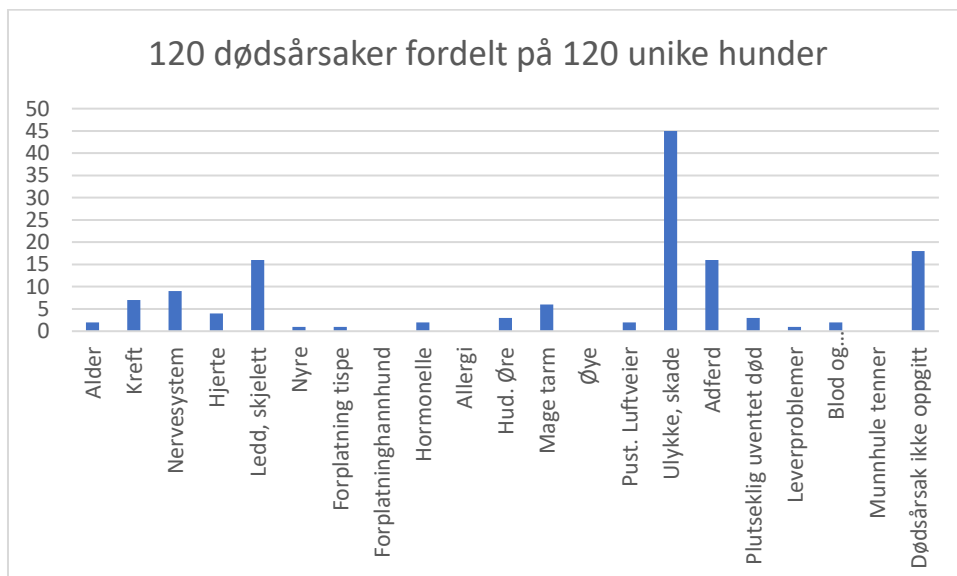

Død ved 5 år eller yngre.

Av hunder som aldri oppnådde fylte 6 år var det 148 hunder som var dødmeldte. 120 hunder var dødmeldte med 1 dødsårsak. 10 hunder var dødmeldte med 2 eller flere dødsårsaker. 18 hunder var dødmeldte uten dødsårsak.

Hundene dødmeldt med bare 1 dødsårsak:

Av hunder som aldri oppnådde 10 år var det 259 hunder som var dødmeldte. 200 hunder var dødmeldte med 1 dødsårsak. 30 hunder var dødmeldte med 2 eller flere dødsårsaker. 29 hunder var dødmeldte uten dødsårsak.

Vi håper at oppdrettere og whippeteiere kan fortsette å dødmelde sine hunder slik at vi fremover kan hente mer ut av denne statistikken.

8.2 The Breed Archive

I The Breed Archive⁵², kan en også dødmelde hunder. Her kan en legge inne dødsårsak samt dødsdato.

For hunder som er født i Norge foreligger det dødsårsak for 103 hunder i TBA for tidsperioden 1870 – 2025.

27, (26,1 %) er oppgitt med dødsårsak alderdom.

24, (23,30 %) er oppgitt med dødsårsak ulykke/skade.

8, (7,77 %) er oppgitt med dødsårsak kreft.

7, (6,8 %) er oppgitt med dødsårsak ledd, skjelett og muskelsykdom.

7, (6,8 %) er oppgitt med dødsårsak forplantningsorganer

5, (4,85 %) er oppgitt med dødsårsak immunsystem

3, (2,91 %) er oppgitt med dødsårsak hjertesykdom

3, (2,91 %) er oppgitt med dødsårsak mage, tarm fordøyelse

3, (2,91 %) er oppgitt med dødsårsak nervesystem

3, (2,91 %) er oppgitt med dødsårsak forgiftning

2, (1,94 %) er oppgitt med dødsårsak hormonelle sykdommer

2, (1,94 %) er oppgitt med dødsårsak luftveissykdommer

1, (0,97 %) er oppgitt med dødsårsak bakteriell infeksjon

1, (0,97 %) er oppgitt med dødsårsak medfødte, arvelige misdannelser

1, (0,97 %) er oppgitt med dødsårsak øyesykdommer

1, (0,97 %) er oppgitt med dødsårsak blodsykdommer

10, (9,70 %) er oppgitt med dødsårsak annet, uspesifisert

*tall per 10/9 2025

⁵² <https://whippet.breedarchive.com/facts/health>

På verdensbasis i TBA foreligger det dødsårsak for 5845 hunder i TBA for tidsperioden 1870 – 2025.

3333, (57,02 %) er oppgitt med dødsårsak alderdom.

566, (9,68 %) er oppgitt med dødsårsak ulykke/skade.

714, (12,21 %) er oppgitt med dødsårsak kreft.

78, (1,33 %) er oppgitt med dødsårsak ledd, skjelett og muskelsykdom.

205, (3,51 %) er oppgitt med dødsårsak forplantningsorganer

302, (5,17 %) er oppgitt med dødsårsak hjertesykdom

99, (1,69 %) er oppgitt med dødsårsak mage, tarm fordøyelse

131, (2,24 %) er oppgitt med dødsårsak nervesystem

81, (1,39 %) er oppgitt med dødsårsak immunsystem

66, (1,13 %) er oppgitt med dødsårsak forgiftning

31, (0,53 %) er oppgitt med dødsårsak hormonelle sykdommer

27, (0,45 %) er oppgitt med dødsårsak luftveissykdommer

26, (0,44 %) er oppgitt med dødsårsak bakteriell infeksjon

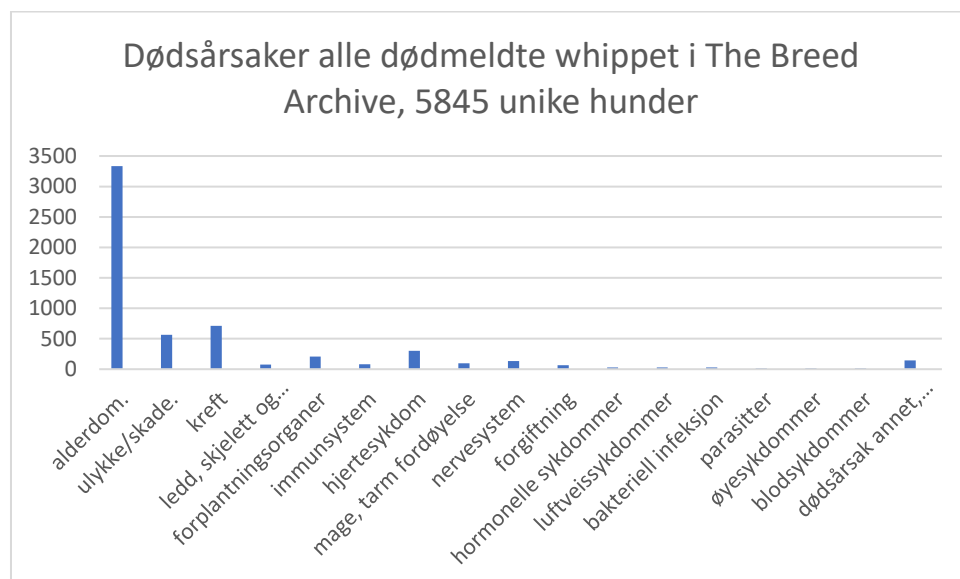
13, (0,22 %) er oppgitt med dødsårsak øyesykdommer

15, (0,26 %) er oppgitt med dødsårsak blodsykdommer

14, (0,24 %) er oppgitt med dødsårsak parasitter

144, (2,46 %) er oppgitt med dødsårsak annet, uspesifisert

*tall per 10/9 2025

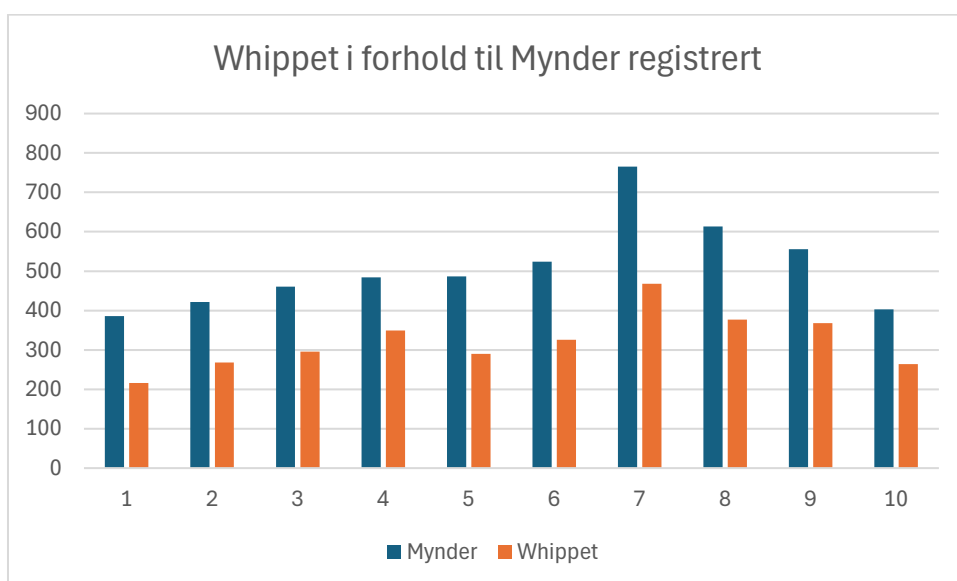
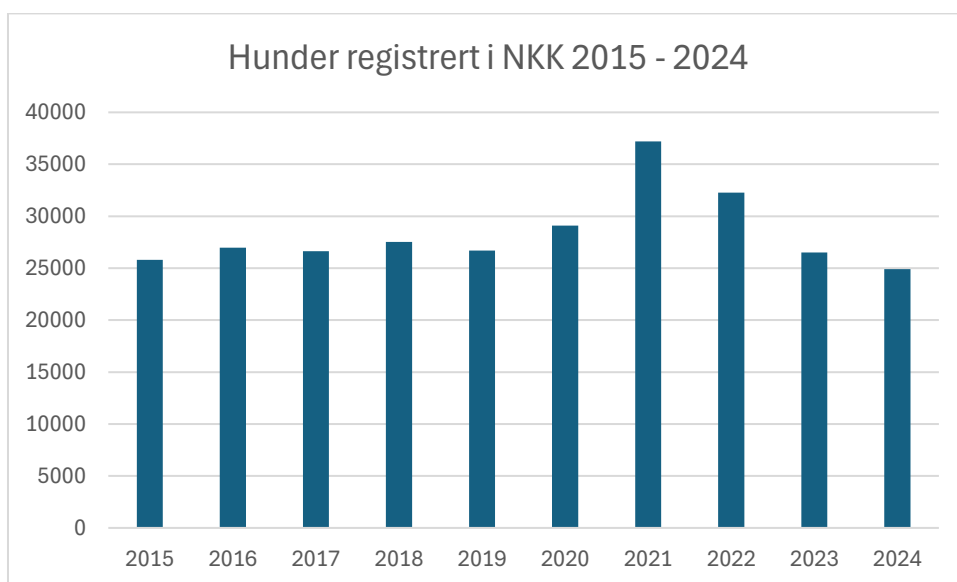

9. Populasjon

9.1 Registreringstall

I tidsperioden 2015 – 2024 er det registrert 283669 hunder i NKK⁵³. Av disse er 5101 (1,79%) mynder. 3222 (1,13%) er Whippet. Registreringstall i NKK viser hvilket år hundene er registrert og ikke hvilket år hundene er født og det kan derfor være små forskjeller på tall beregnet ut ifra fødselsdato.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Alle raser	25796	26985	26645	27536	26687	29113	37205	32273	26514	24915
Mynder	386	422	461	484	487	524	765	613	556	403
Whippet	216	268	296	349	290	326	468	377	368	264

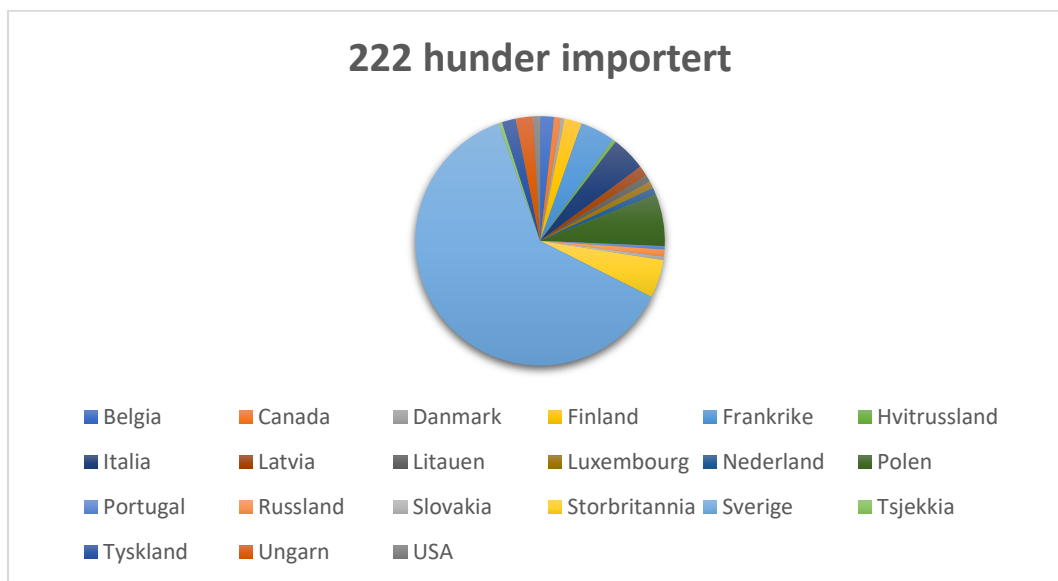

⁵³ <https://www.nkk.no/registrering/registreringsstatistikk/>

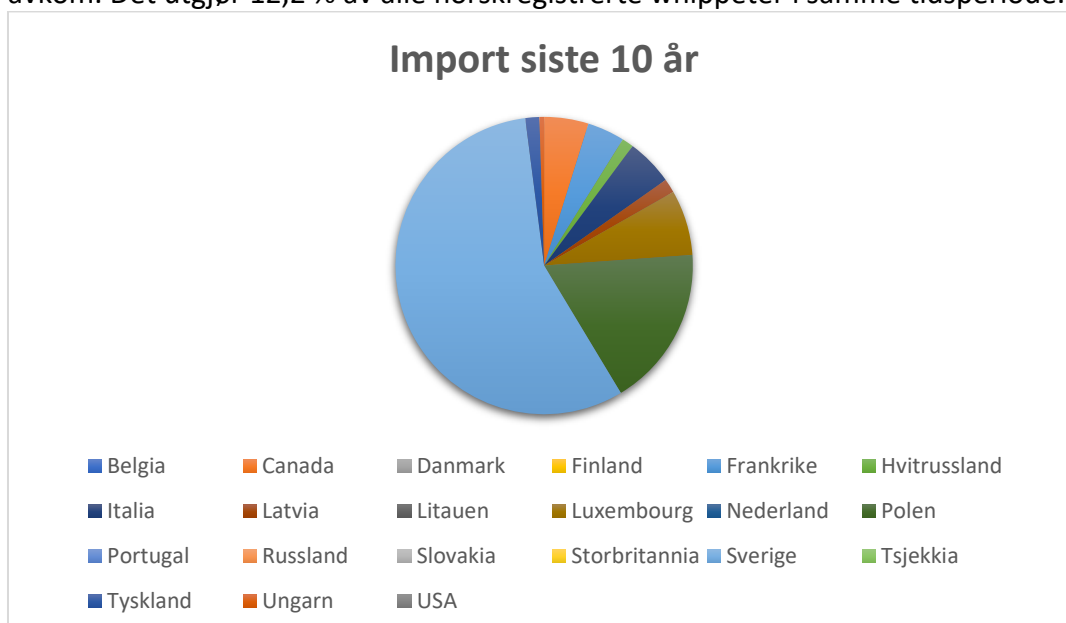
9.2 Import av hunder

I tredje kvartal i 2025 tok vi ut liste fra DogWeb⁵⁴ som viser hunder importert til Norge. Listen viste hunder importer mellom 16.03.2005 og frem 01.09.2025. Listen inneholdt 220 unike hunder fordelt på 79 hannhunder og 141 tisper. De er importert fra 21 ulike land. 138 (62,2%) hunder er importert fra Sverige.

Av disse 220 unike hundene er 90 (40,9 %) av de brukt i avl til norskregistrerte kull. 33 hannhunder og 57 tisper. De har bidratt til 1196 norskregistrerte avkom. 612 avkom etter hannhundene og 584 avkom etter tispene.

På de siste 10 årene, 2015 – 2024 er det importert 103 hunder fra 19 ulike land. Det er 37 hannhunder og 66 tisper. Av disse er 35 brukt i avl og har bidratt til 394 norsk registrerte avkom. Det utgjør 12,2 % av alle norskregistrerte whippeter i samme tidsperiode.

⁵⁴ <https://www.dogweb.no/rapport/>

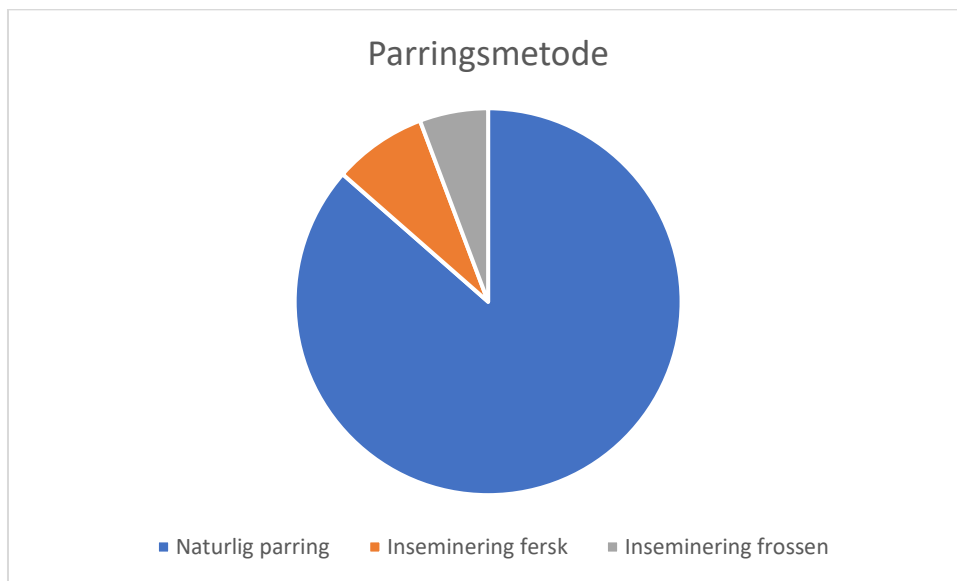
9.3 Kull data

Første kvartal av 2025 hentet vi ut fødselsstatistikk fra DogWeb⁵⁵. Vi fikk informasjon fra 384 ulike kull.

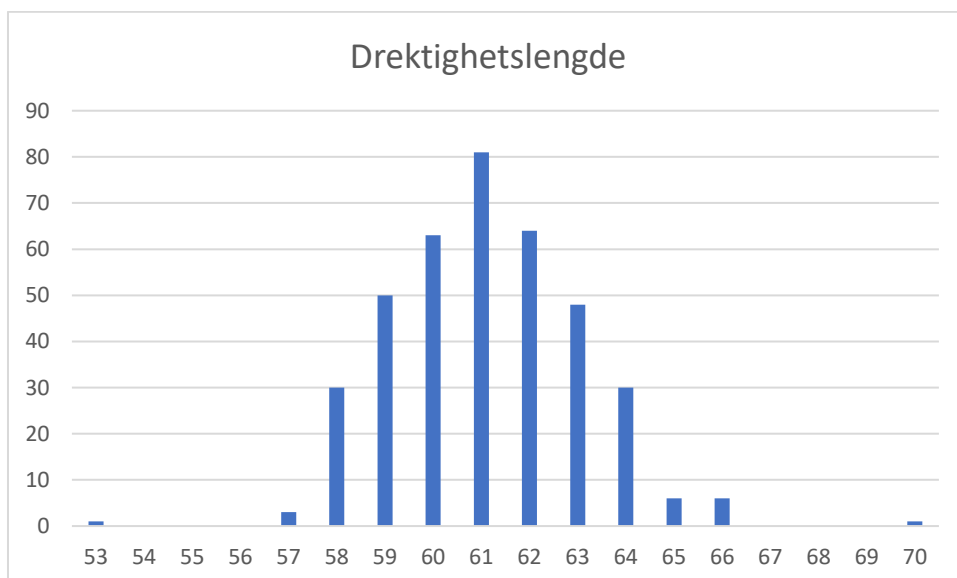
Første kull var født 9.01.2017 og siste kullet var født 20.10.2023. Av disse kullene er 215 unike fedre og 242 unike mødre. Det er 107 kull der far ikke er norskregistrert og 51 kull der mor ikke er norskregistrert.

Av disse 384 ulike kullene var naturlig parring foretatt ved 332 (86%). 30 (8%) av kullene var foretatt ved inseminasjon av fersk sperma og 22 (6%) av kullene var foretatt ved inseminasjon av frosset sperma.

Det foreligger ikke informasjon om det er brukt inseminasjon grunnet uvillighet fra tispene, avdød hannhund, reiseavstander eller andre årsaker.

På disse 384 ulike kullene er den korteste drektigheten registrert til 53 dager og den lengste drektigheten registrert til 70 dager. Gjennomsnittlig drektighetsdager er 61 dager.

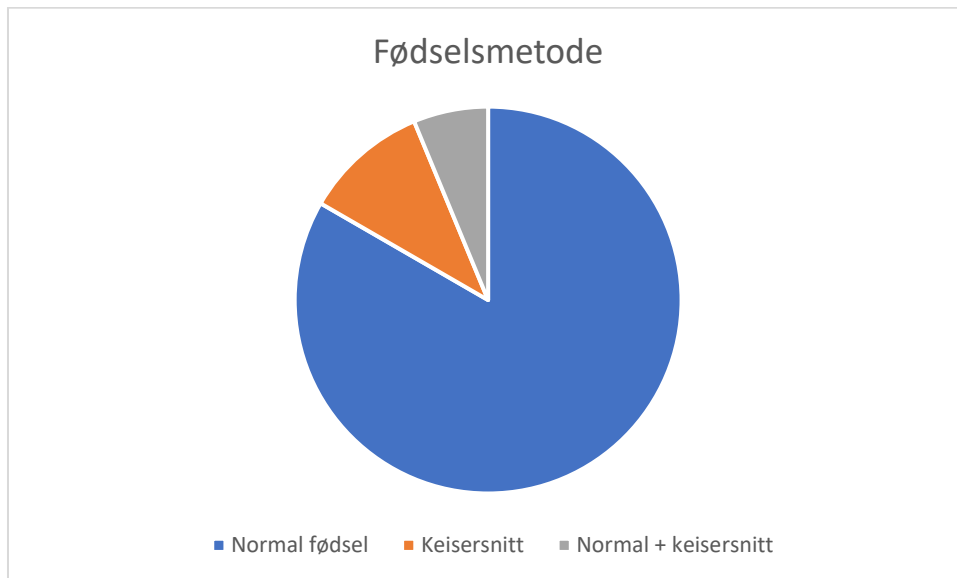

⁵⁵ <https://www.dogweb.no/rapport/>

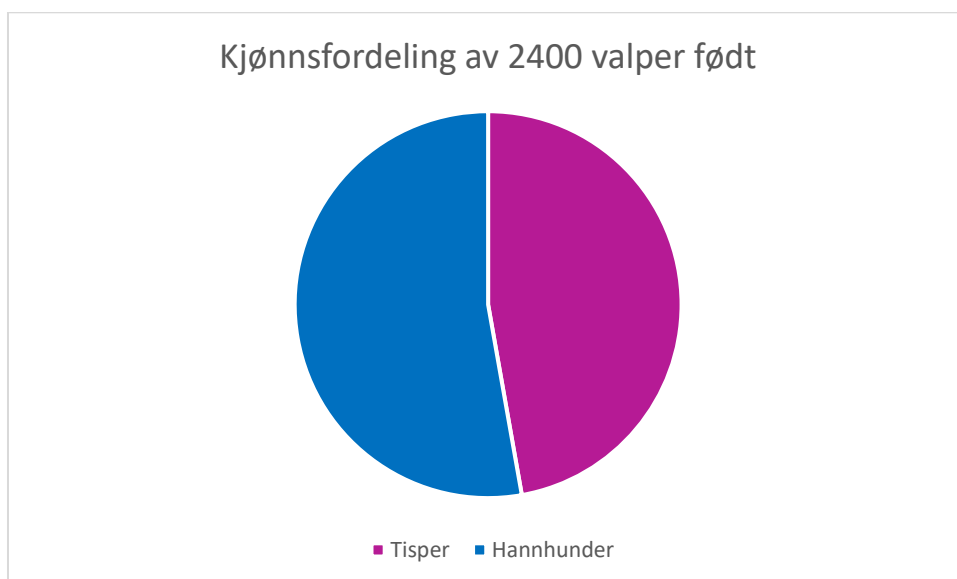
Ved inseminering både ferskt og frosset sperma er gjennomsnittlig drektighetsdager 60. Ved inseminering med frosset sperma er gjennomsnittlig drektighetsdager 59. Ved naturlig parring er gjennomsnittlig antall drektighetsdager 61.

Av disse 384 ulike kullene var det normal fødsel hos 320 (83,3%). 40 (10,4%) kull var født med keisersnitt. Ved 24 (6,3%) kull har fødselen startet normalt, men har endt opp med keisersnitt til slutt.

Det foreligger ikke årsak til keisersnitt.

Til sammen på disse 384 ulike kullene er det født 2400 valper. 1133 (47%) valper var tisper og 1267 (53%) var hannhunder. Det er meldt om 79 (3,18%) dødfødte valper. Disse er ikke registrert med kjønn eller årsak.

Det største kullet registrert var på 12 valper og det minste kullet var på 1 valp. Gjennomsnittlig kullstørrelse var 6,46 valper beregnet på alle 384 kullene. På de 40 kullene som er registrert med keisersnitt som fødselsmetode var gjennomsnittlig kullstørrelse på 5,7 valper.

20 kombinasjoner er gjort 2 ganger og 1 kombinasjon er gjort 3 ganger. Ved disse 21 kombinasjonene som er gjentatt var gjennomsnittlig kullstørrelsen 7,06 ved første gang en foretok kombinasjonen.

9.4 Effektiv populasjonsstørrelse

I første kvartal i 2025 har NWK gjort en beregning på effektiv populasjonsstørrelse for de siste ti årene. Effektiv populasjonsstørrelse (N_e) er et tall eller et mål på hvor mange unike individer i en avgrenset populasjon som faktisk bidrar med genene sine til neste generasjon.

Faktisk populasjonsstørrelse (N) → Antall individer i populasjonen

Effektiv populasjonsstørrelse (N_e) → Antall individer som genetisk sett bidrar til neste generasjon

Effektiv populasjonsstørrelse begynner å bli ganske vanlig å bruke på kjæledyr for å overvåke hvor levedyktige rasen er, og for å overvåke utviklingen av innavlsøkning per generasjon. For å oppnå størst mulig effektiv populasjonsstørrelse er målet at flest mulig unike avlsdyr går i avl, at tallet er forholdsvis likt mellom begge kjønn og at avlsdyrene er minst mulig i slekt med hverandre.

Faktorer som påvirker effektiv populasjonsstørrelse negativt:

- Matadoravl
- Innavl
- Nært slektskap mellom de unike avlsdyrene (da de bærer på mye likt avlsmateriale)
- Stor forskjell mellom antall unike hanndyr og hunndyr brukt i avl
- Lavt antall avlsdyr totalt
- For korte generasjonsintervaller, særlig i kombinasjon med for lavt antall unike avlsdyr

Internasjonalt anerkjent overvåkingsnivåer av effektiv populasjonsstørrelse (Etter Gregory Leroy, EAAP, 2023):

KRITISK:	Under 50	→ Fare for utrydning pga. akkumulering av genetiske defekter
TRUET:	50 -100	→ Genetiske defekter vil mest sannsynlig komme til uttrykk
SÅRBAR:	100-200	→ Genetiske defekter kan muligens komme til uttrykk
IKKE TRUET:	Over 200	→ Små sjanser for genetiske defekter

Se forklaring og formel for utregning på side 68.

Det er vanlig å beregne effektiv populasjonsstørrelse (heretter N_e) på hund i fem års generasjonsintervaller. Tallene nedenfor er beregnet av antall unike hunder som er brukt i avl i tidsintervallet 2015-2019 og 2020-2024. Vanligvis måles N_e av norske hunder på en populasjon av norskregistrerte hunder. Dette er imidlertid ikke helt hensiktsmessig på whippet da en relativ høy andel av avlshundene er importert fra utlandet eller det er benyttet

utenlandsk hannhund. Man kan derfor ikke snakke om en helt avgrenset norsk populasjon. NKK har derfor valgt å vise N_e både for den norske populasjonen, men også tall der det er benyttet avlsmateriale som stammer fra utenlandsfødte hunder.

Formelen som er brukt, tar utgangspunkt i at hundene brukt i avl overhodet ikke er i slekt og at generasjonsintervallet er på fem år. Dette vet vi at ikke stemmer, men tallet er da et utgangspunkt for å vite hvordan det står til med den norske populasjonen. For å få nøyaktige tall på N_e hvor slektskap og eksakte generasjonstall er regnet inn, kreves mer avanserte formler og datagrunnlag.

Hvis avlstdyrene overhodet ikke er i slekt, vil det likevel gi en innavlsøkning i populasjonen per generasjon så lenge populasjonen er avgrenset innenfor en lukket stambok. N_e forteller oss hvor mye, eller hvor raskt innavlsgraden øker per generasjon på rasenivå.

Jo høyere N_e , jo tregere øker innavlsgraden på rasenivå per generasjon. Jo lavere N_e , jo raskere øker innavlsgraden på rasenivå.

Periode	Kun norskregistrerte dyr	Prosentvis økning i innavl per generasjon med kun norskregistrerte hunder	Inkludert utenlandskfødte dyr	Prosentvis økning i innavl per generasjon inkludert utenlandskfødte avlstdyr
2015-2019	153,77	0,32%	224,24	0,22%
2020-2024	212,7	0,24%	279,94	0,18%

Dette er tall regnet ut fra at ingen av avlstdyrene overhodet er i slekt. Hvis slektskap hadde vært med i beregningen, ville det påvirket N_e negativt.

Tallene for 2020-2024 utpeker seg litt i spesiell retning da vi hadde en veldig uvanlig situasjon under COVID hvor det i 2020 ble brukt færre nye tisper enn nye hannhunder i avl. I 2021 og 2022 ble det også født flere kull enn normalt, noe som da krevde et større antall avlshunder enn normalt. N_e for 2020-2024 kan derfor kanskje skille seg noe positivt ut på sikt, hvis ikke antall kull opprettholdes årlig i samme skala som de to toppårene. Trenden på nåværende tidspunkt ser ikke slik ut.

N_e regnes først og fremst ut for å overvåke den genetiske variasjonen innenfor en avgrenset populasjon. NKK har utarbeidet anbefalinger som skal gjøre det enklere for oppdrettere å ivareta høy nok N_e for at genetiske defekter ikke skal komme til uttrykk innenfor en hunderaise. NKK informerer mer konkret om dette i informasjonsheftet «Informasjon om hundeaavl» fra 2021. Helt konkret løfter NKK frem følgende punkter:

- Bruk mange nok unike hunder i avl til å opprettholde den genetiske variasjonen.
- NKK anbefaler at innavlsgraden for et kull er under 6,25 %, og anbefaler at den gjennomsnittlige innavlsgraden for rasen over tid er under 2,5 % basert på komplette 5 generasjoners stamtavler i DogWeb.
- Ved bruk av avlsmateriale fra utlandet, benytt avlshunder som er mest mulig ubeslektet med de norske avlshundene.

9.5 Debutalder for hunder brukt i avl

I siste kvartal av 2025 har NWK jobbet med å kartlegge debutalder i avl for whippet de siste 10 årene, perioden 2015 til 2024.

I perioden 2015-2024 debuterte totalt 219 hannhunder og 292 tisper som avlshunder i Norge. Debutalder er beregnet fra alder ved paringsdato, mens antall er oppgitt ved dato kullet er født. Utenlandske hannhunder som tidligere har kull i utlandet, er beregnet med alder for når de var brukt første gang i Norge.

I tidsperioden 2015 – 2024 er median alderen på hunder bruk i avl første gang i Norge på 2 år og 11 måneder.

I tidsperioden 2015 – 2024 er median alderen på hannhunder brukt i avl første gang i Norge på 2 år og 8 måneder.

I tidsperioden 2015 – 2024 er median alderen på tisper bruk i avl første gang i Norge på 3 år og 2 måneder.

I tidsperioden 2015 – 2024 var 80 av hundene med i beregningen brukt i avl før de var 2 år.

Hannhunder					
År	Antall	Under 2 år	Yngst	Eldst	Median
2015	15	4	0,86	11,39	2,77
2016	15	5	1,49	6,84	2,25
2017	17	7	1,05	6,11	2,55
2018	34	8	0,72	10,34	2,40
2019	17	3	0,88	13,69	2,93
2020	26	8	1,10	11,89	3,23
2021	27	9	1,16	10,10	2,67
2022	27	5	1,34	11,15	3,51
2023	28	7	1,07	11,32	3,74
2024	13	6	0,86	7,19	2,51

Tisper					
	Antall	Under 2 år	Yngst	Eldst	Median
2015	25	2	1,33	6,75	2,99
2016	23	0	2,01	5,68	3,32
2017	28	0	2,04	6,72	3,07
2018	31	3	1,88	5,78	3,10
2019	21	1	1,88	5,77	3,31
2020	25	1	1,83	6,54	3,19
2021	47	2	1,78	5,84	3,21
2022	34	2	1,52	6,18	3,18
2023	31	6	1,70	4,89	3,33
2024	27	1	1,83	4,95	3,20

9.6 Alder på hunder brukt i avl

Første kvartal av 2025 hentet vi ut fødselsstatistikk fra DogWeb⁵⁶ for å regne gjennomsnittsalder til whippet når de har kull.

Vi har sett på de siste 20 årene og har derfor brukt en tidsperiode der første kull var født 05.02.2005 og siste kullet var født 17.12.2024.

Vi fikk informasjon fra 807 ulike kull.

Ved kull registrering var det ikke før i 2017 en kunne legge inn om kullet var kommet til ved paring eller inseminering. Der det er tydelig ved alder på hannhund at det er foretatt inseminering av frosset sperma har vi lagt til grunn en alder på 8 år. Hannhunder som fortsatt lever, men der det er brukt frosset sperma har vi lagt til grunn faktisk alder på parringstidspunktet hvis hunden var under 8 år. Var hannhunden eldre er 8 år lagt til grunn.

I løpet av disse 20 årene var den yngste hannhunden brukt i avl 8,5 måneder på parringstidspunktet.

Den eldste hannhunden var 13 år og 8 måneder på parringstidspunktet.

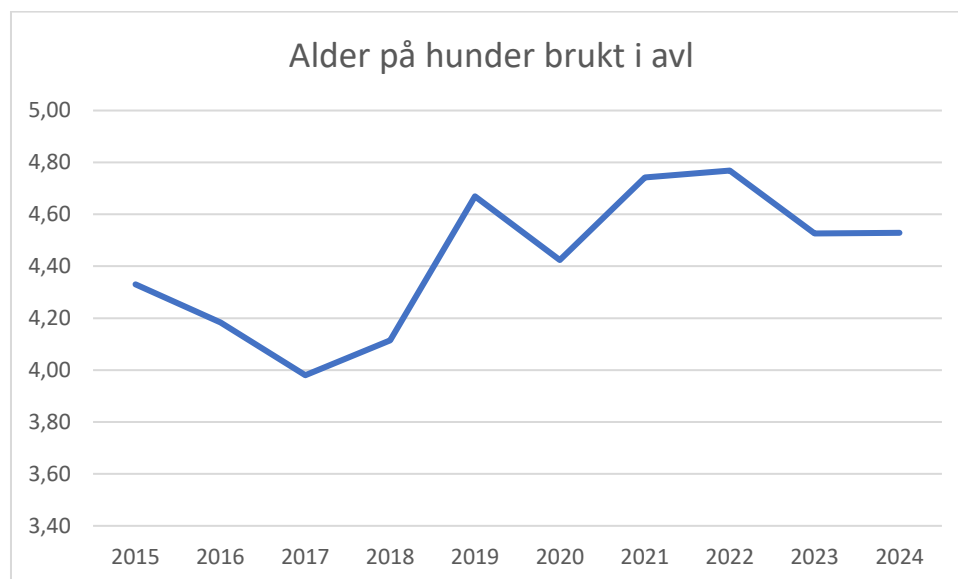
I løpet av disse 10 årene var den yngste tispene brukt i avl 10 måneder på parringstidspunktet.

Den eldste tispene brukt i avl var 9 år og 11 måneder på parringstidspunktet.

Basert på disse tallene har vi på 20 år en gjennomsnittsalder på hunder brukt i avl på 4 år og 3 måneder. Hannhunder 4 år og 4 måneder og tisper 4 år og 3 måneder.

På de siste 10 årene har vi en gjennomsnittsalder på hunder brukt i avl på 4 år og 5 måneder. Hannhunder 4 år og 7 måneder og tisper 4 år og 3 måneder.

Alder er beregnet på paringstidspunktet.

⁵⁶ <https://www.dogweb.no/rapport/>

9.7 Bruk av unike hunder i avl.

Et av de sentrale punktene i NKKs avlsstrategi⁵⁷ er at avlsdyrene skal velges fra den beste halvparten av rasepopulasjonen, 50 %.

Beregningsperiode 2015 – 2024

Antall kull registrert med fødselsdato i perioden 1.1.2015 – 31.12.2024 er 513.

Unike hannhunder brukt til disse 513 kullene er 253 hannhunder.

Unike tisper brukt til disse 513 kullene er 315 tisper.

Unike hunder brukt i perioden er 568.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Alle raser	25796	26985	26645	27536	26687	29113	37205	32273	26514	24915
Mynder	386	422	461	484	487	524	765	613	556	403
Whippet	216	268	296	349	290	326	468	377	368	264

Registreringstall på whippet oppgitt av NKK i perioden 2015 – 2024 er 3222 hunder.

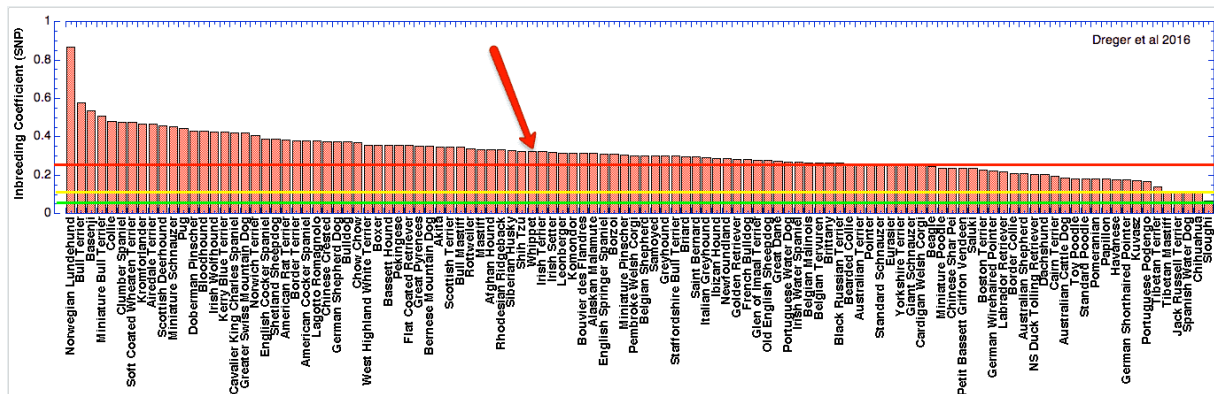
Unike hunder brukt i avl i forhold til registreringstall utgjør 17,6%

⁵⁷ <https://www.nkk.no/registrering/etiske-grunnregler-og-avlsstrategi/nkks-avlsstrategi/>

9.8 Innavlskoeffisient, COI

Forskning viser at rasehunder generelt har en høyere genetisk innavlsgrad enn de fleste klarer å finne på hundene sine gjennom stamtavler.

For whippet sin del har det kommet forskningsresultater, etter år 2000 som har vist at whippet har en gjennomsnittlig genetisk innavlsgrad på rundt 30% (Dreger 2016)⁵⁸.

Forklaring bildet: Dette er innavl (homozygoti) målt direkte fra DNA. Den grønne linjen ligger på 6 %, som tilsvarer gjennomsnittlig innavlsnivå i et kull fra søskenbarn. Den gule linjen (12 %) viser innavlsnivået som oppstår ved paring mellom halvsøsken, og den røde linjen (25 %) viser gjennomsnittlig innavl ved paring mellom helsøsken. (Dette er forventede gjennomsnittsverdier; valper i et kull kan variere betydelig både over og under dette, avhengig av hvilke gener de tilfeldigvis arver.)

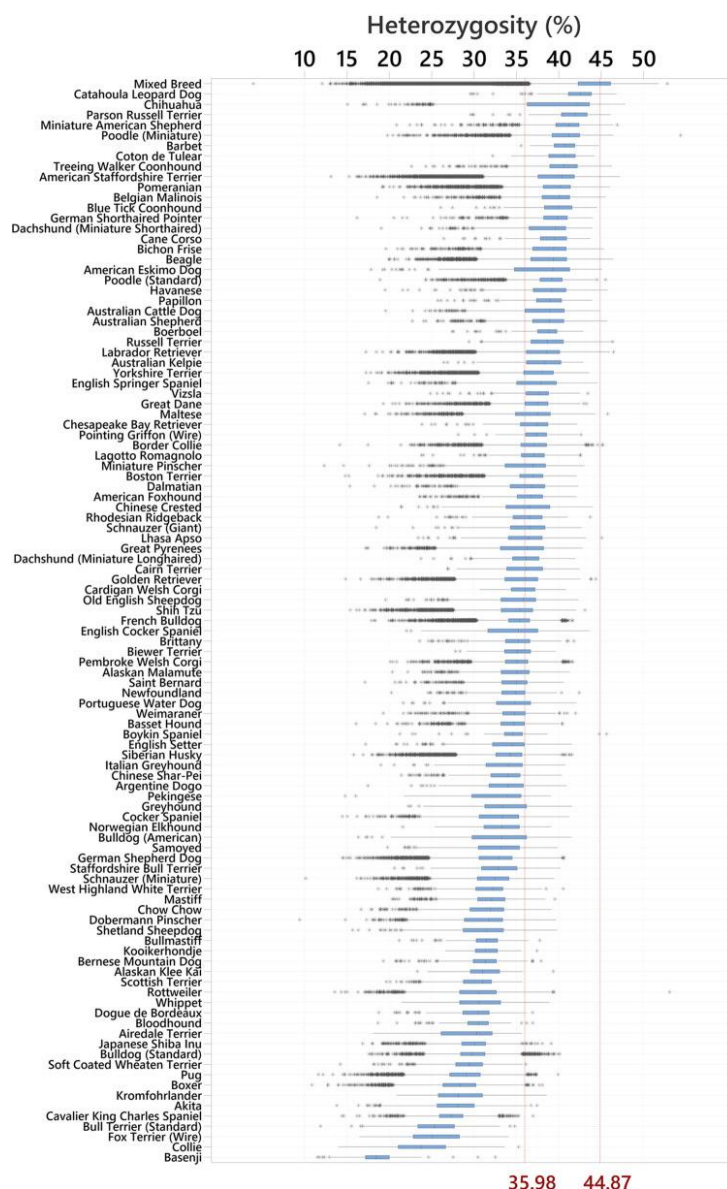
Både DogWeb og The Breed Archive oppgir COI basert på stamtavle som et av sine verktøy for å hjelpe oppdrettere med sitt oppdrett. Den går kort ut på at et avkom har arvet 50% av genmaterialet fra hver av sine foreldre, og 25% av genmaterialet fra hver av sine besteforeldre osv. Naturen er ikke like matematisk som formelen. COI basert på DNA stopper ikke å regne ved fem eller ti generasjoner.

Som innledningsvis nevnt, viser forskning at gjennomsnittlig genetisk COI på whippet ligger høyt. Når man da vet at COI på 25% tilsvarer en kombinasjon mellom helsøsken av foreldre som ikke er i slekt, ser man at (den genetiske) innavlen er høy. I 2023 kom en ny rapport (Genetic prevalence and clinical relevance of canine Mendelian disease variants in over one million dogs)⁵⁹ som tok for seg homozygoti blant hunderaser, dvs. identiske genvarianter arvet fra mor og far. Homozygoti er ofte uønsket med tanke på «slemme» mutasjoner og arvelige sykdommer, og at lite genetisk variasjon i seg selv kan gjøre rasen mer sårbar med tanke på å tilpasse seg endringer og med tanke på innavlsdepresjon. Forskningsrapporten fra 2023 viser at whippet var blant de hunderasene som hadde høyest andel av to like kopier i et bestemt gen (homozygote gener). I figuren ser man at rasen whippet er registrert blant de hunderasene med lavest andel heterozygote gener.

58

https://www.instituteofcaninebiology.org/whippet.html?fbclid=IwY2xjawN3UE9leHRuA2FlbQIxMABicmlkETBGSU5zTVNFaHdodWRadTRDAR6MXVPLfX5v-6CzN1gi9EavKmlLorwBdfpvsQQGtVU99HO4-xQ5TEekd7_a2g_aem_h8z4FYJGThTngzpWlwKrQ

59 <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9997962/figure/pgen.1010651.g002>

NWK har fått dokumentasjon på fire whippetter som har testet sin genetiske COI hos Embark, hvor det da måles andel gener hvor hunden har to like kopier i et gen. Dette er hunder fra fire ulike norske oppdrettere i Norge. Det er tre hannhunder og ei tise. De er født i tidsrommet 2015 til 2021. Alle hadde naturlig nok en høyere genomisk COI enn innavlsøkningen viser ved å bruke COI regnet ut fra stamtavle med ulikt antall generasjoner.

	Embark COI	Dogweb COI 5 generasjoner	TBA Whippet COI 9 generasjoner
Hund A	27%	0,195%	2,44%
Hund B	28%	0,000%	1,36%
Hund C	29%	0,586%	3,71%
Hund D	30%	2,356%	5,20%

Ved DNA test var alle hundenes genetiske COI på over 25%, altså langt høyere enn COI basert på stamtavle og med høyere matematisk innavlsgrad enn en kombinasjon mellom to helsøsken av ubeslektede foreldre.

Det finnes nok whippet i Norge som har en genetisk COI både lavere og høyere enn disse hundene.

Noe som er utfordrende med å sjekke genomisk COI, er at man ikke kan sammenligne resultater fra ulike leverandører som måler genetisk variasjon. NWK har også fått dokumentasjon på noen norskfødte whippet som er testet hos Feragen, men disse kan da ikke sammenlignes med resultatene fra Embark. Tallene fra ulike testleverandører som Embark, MyDogDNA og Feragen må derfor holdes fra hverandre og ikke sammenlignes opp mot hverandre da de måler litt ulike verdier og består av ulikt antall hunder i sine databaser.

Hvordan det ligger an med faktisk COI på vår avlspopulasjon vet vi ikke, men dette er noe NWK ønsker å følge med på fremover.

Se forklaring og formel for utregning på side 69.

9.9 Bruk av hannhunder fra utlandet

Siste kvartal av 2025 hentet vi ut fødselsstatistikk fra DogWeb⁶⁰. Vi fikk informasjon fra 384 ulike kull som vi brukte til å beregne kull statistikk. Fra de samme tallene har vi sett på bruk av hannhunder som ikke er registrert inn som import til Norge.

Det gjaldt 59 (15,4%) av de 384 kullene.

Første kull var født 24.02.2017 og siste kull var født 08.10.2023. Av disse 59 kullene var det brukt 52 unike hannhunder.

40 (67,79%) av kullene var kommet til ved naturlig parring, 6 (10,17 %) foretatt ved inseminering av fersk sperma og 13 (22,04 %) foretatt ved frosset sperma.

Disse 52 unike hannhundene har bidratt til 379 valper i denne tidsperioden. Registreringstall for whippet for 2017-2023 utgjorde 2474. Dermed utgjorde de 379 valpene 15,3 % av norskregistrerte valper i denne perioden.

Hannhundene var fra Australia, Belgia, Canada, Italia, Nederland, New Zealand, Polen, Portugal, Slovenia, Storbritannia, Sverige, Sør-Afrika, Sør-Korea, Tyskland, Ungarn og USA.

⁶⁰ <https://www.dogweb.no/rapport/>

9.10 Matadoravl

NKKs grunnleggende anbefaling⁶¹ er at en hund ikke bør ha flere avkom i sin livstid enn tilsvarende 5 % av antall registrerte hunder i rasepopulasjonen i en femårsperiode. Hos tallmessig store raser anbefales det at grensen settes lavere enn 5 %, helst ned mot 2 %. I kommunikasjon med NKK i forhold til utarbeidelse av avlsprogrammene har NKK uttalt at matadorgrenser er et av de viktigste tiltakene for å bevare genetisk variasjon i en rase, og de vil derfor anbefale å heller være litt på den restriktive siden.

NWK har i 2025 gjort beregninger med ulike prosentener mellom 5 % og 2 %, men velger og ikke publisere noen navn på hunder og tall siden det ikke har vært publisert en anbefaling fra klubben tidligere.

NWK har nå satt en anbefaling til 3,5 % og vil for hvert år fremover publisere tall på vår nettside. I perioden 2020 -2024 utgjorde registreringstallene 1803, 3,5 % av dette er 63 avkom. Dette gjelder norskregistrerte avkom samt avkom som importeres til Norge.

I tidsperioden 2015 – 2024 er det registrert 283669 hunder i NKK⁶². Av disse er 5101 (1,79%) mynder. 3222 (1,13 %) er Whippet. Registreringstall i NKK viser hvilket år hundene er registrert og ikke hvilket år hundene er født og det kan derfor være små forskjeller på tall beregnet ut ifra fødselsdato. Kull født i slutten av året, men som registreres i januar havner da på neste år i NKK sin registrering.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Alle raser	25796	26985	26645	27536	26687	29113	37205	32273	26514	24915
Mynder	386	422	461	484	487	524	765	613	556	403
Whippet	216	268	296	349	290	326	468	377	368	264

⁶¹ <https://www.nkk.no/registrering/etiske-grunnregler-og-avlsstrategi/nkks-avlsstrategi/>

⁶² <https://www.nkk.no/registrering/registreringsstatistikk/>

10. Skjelett og ledd

10.1 Helseundersøkelsen

Fra helseundersøkelsen⁶³ som ble gjennomført i tidsrommet mai – desember 2022 hadde vi under punkt 11 Skjelett og ledd følgende resultater:

90% (809 hunder) har ikke hatt noen av de nevnte lidelsene i undersøkelsen, se under.

10% (98 hunder), hvorav 69 har fått bekreftet diagnose ved røntgen, oppgir følgende:

- 2% (19) Korsbåndskade
- 1,5% (14) LTV
- 1,5% (13) Medfødt haleknekk
- 0,8% (8) Spondylose
- 0,7% (7) Patellaluksasjon
- 0,3% (3) Osteokondrose
- 0,1% (1) HD
- 0 AD eller perthes

Under annet oppgis:

- 0,9% (9) Skaderelaterte problemer
- 0,8% (8) Nakke/ ryggproblem
- 0,7% (7) Artrose/ forkalkning/ gikt
- 0,3% (3) Korte sener/digitaler (flexor tendon contracture)
- 0,1% (1) Kløløsning

10.2 Dødmeldingsstatistikk

Fra vi i tredje kvartal av 2025 tok ut dødmeldingsstatistikk fra NKK har vi sett dypere på de som var dødmeldt med årsak nr 5, «Ledd, skjelett – eller muskelsykdom».

Av de 483 unike hundene som var registrert med dødsårsak var 62 registrert med «Ledd, skjelett – eller muskelsykdom».

33 (6,8% av dødmeldte hunder med dødsårsaker. 1,92 % av alle dødmeldte hunder) hunder var registrert med «Ledd, skjelett – eller muskelsykdom» som eneste dødsårsak og 29 (6% av dødmeldte hunder med dødsårsaker. 1,7 % av alle dødmeldte hunder) hunder var registrert med «Ledd, skjelett – eller muskelsykdom» i tillegg til 1 eller flere andre dødsårsaker.

Disse 62 med «Ledd, skjelett – eller muskelsykdom» oppgitt som dødsårsak hadde hundene en median alder på 9 år og 7 måneder. I skjemaet var totalt 531 hunder oppgitt med både fødselsdato og dødsdato. Av disse 531 hundene fikk vi en median levealder på 10 år og 1 måned.

17 (3,5% av dødmeldte hunder med dødsårsaker. 1 % av alle dødmeldte hunder) hunder var død før fylte 5 år. 24 (4,9% av dødmeldte hunder med dødsårsaker. 1,4 % av alle dødmeldte hunder) hunder var død etter fylte 10 år.

Av disse 62 hundene har vi funnet informasjon om at 3 av de hadde gradering fra INCOG.

Av disse 62 hundene finner vi at 5 av de er oppført med LTV gradering i TBA.

Av disse 62 hundene er 5 oppgitt med LTV som dødsårsak i TBA.

⁶³ <https://www.whippetklubben.no/wp-content/uploads/2024/02/Endelig-utgave-NWK-helseundersokelse-2022-1-2.pdf>

10.3 INCOC - LTV

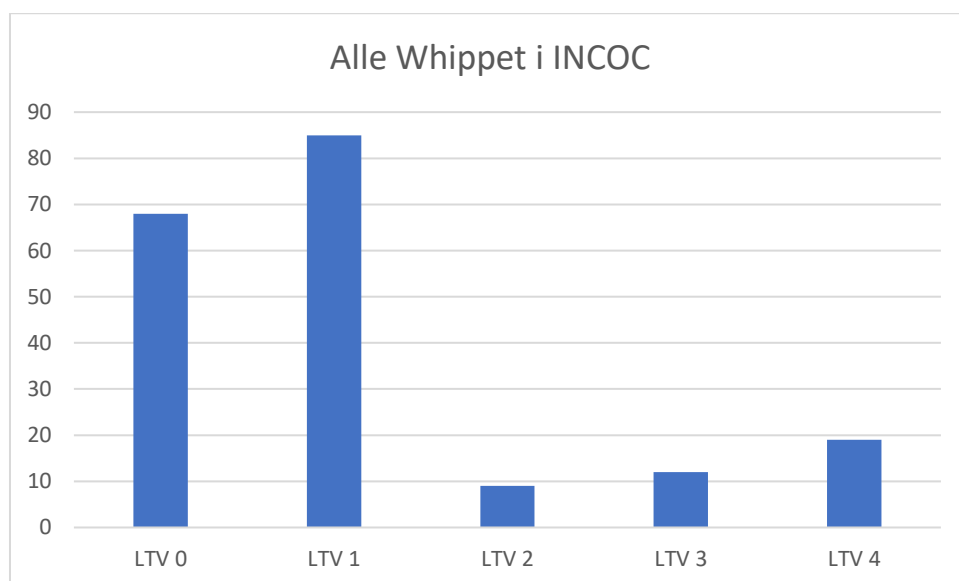
I siste kvartal av 2025 var vi i kontakt med Anu Lapalainen INCOC og fikk ut skjema med resultater for alle Whippet som er røntget for LTV. På grunn av tid og omfattende arbeid har vi i denne omgang se bort fra spondolyse og VA.

Vi fikk resultater fra 10.10.2022 og frem til 06.09.2025. Skjema oppga ikke kjønn på hundene. Skjema oppgir registreringsnummer, men ikke i hvilket land hunden er bosatt. Vi kan derfor ikke skille mellom import og bosatt.

Totalt var 193 whippet røntget i tidsrommet 10.10.2022 og frem til 06.09.2025. Av disse 193 hadde 148 whippet norsk registreringsnummer. 45 whippet hadde registreringsnummer fra andre land.

Fordeling av røntgen resultat av 193 whippet i INCOC:

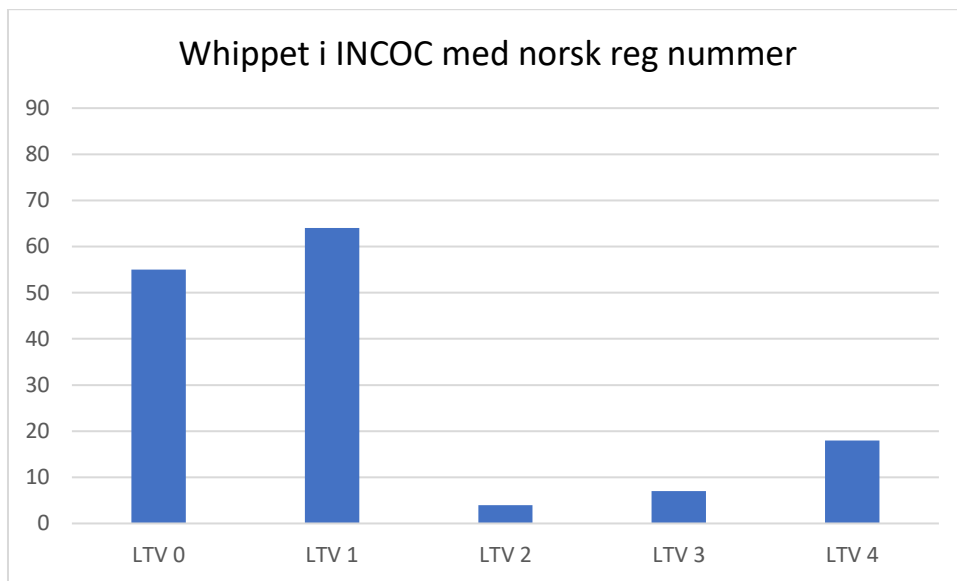
LTV 0	68	35,2 %
LTV 1	85	44,0 %
LTV 2	9	4,7 %
LTV 3	12	6,2 %
LTV 4	19	9,8 %

Av disse 193 hadde 148 whippet norsk registreringsnummer. Skjema oppga ikke bostedsland, men vi har skilt ut de med norsk registreringsnummer.

Fordeling av røntgen resultat av 148 whippet med norsk registreringsnummer i INCOC:

LTV 0	55	37,2 %
LTV 1	64	43,2 %
LTV 2	4	2,7 %
LTV 3	7	4,7 %
LTV 4	18	12,2 %

10.4 NKK - LTV

NWK har i 2024 og 2025 vært i kontakt med NKK angående LTV.

Det er ingen offisiell avlesning av LTV i regi av NKK per nå. Det er flere årsaker til det, blant annet at det ikke foreligger noen allment/internasjonalt anerkjent prosedyre for avlesning av røntgenbilder, eller hvor mange røntgenbilder skal inngå. For LTV vil det være behov for røntgen i minst 2 plan. Det finnes heller ingen internasjonalt anerkjent klassifisering, men flere ulike som blir brukt. Når disse diagnostiske kriteriene er etablert er det behov for å forstå hva de ulike graderingene har å si klinisk for hundene og hvordan graderingene skal benyttes i hundeavl.

Videre kreves det IT-utvikling for elektronisk innsending og avlesning samt registrering i DogWeb og etablering av avtaler med avlesere av LTV-bilder. Begge forhold forutsetter økonomiske prioriteringer.

10.5 John Andre Berg - LTV

MRCVS, DrMedVet, Veterinær, GPCert SAS, GPAdvCert(SAOS) RCVS Advanced Practitioner Small Animal Surgery.

Berg jobber hos AniCura Jeløy Dyresykehus som veterinær og ortoped. Han har hovedinteresse for kirurgi og akuttmedisin. I tidsperioden 2020 til 2025 har han jobbet med sin doktorgradsavhandling med tittel *Lumbosakral overgangsvirvel hos hund*.⁶⁴

NWK har i 2024 og 2025 hatt flere møter med Berg samt fulgt med på hans publiseringer. Vi har i forkant av møtene hatt fokus på avklaring om LTV er et raseproblem for whippet.

I møtene med Berg har vi vært opptatt av å først å fremst lære hva LTV er og hvordan han tenker om temaet. Møtene har også omhandlet flere viktige aspekter ved LTV og klinisk betydning, samt validitet av statistikker og valg av klassifiseringssystemer.

Vi har sammen diskutert ulike metoder for å samle inn mer data fra oppdrettere og gjennomføre kliniske undersøkelser for å få en bedre forståelse av LTVs innvirkning på whippet. Referatene fra møtene er ikke blitt godkjente for ekstern publisering.

11. Hjerte

11.1 Helseundersøkelsen

Fra helseundersøkelsen⁶⁵ som ble gjennomført i tidsrommet mai – desember 2022 hadde vi under punkt 8 Hjerte følgende resultater:

7% (63 hunder) har fått bemerket bilyd på hjertet ved auskultasjon. Av disse er:

1,9% (17 hunder) henvist til utredning.

1,2% (11 hunder) satt på medisiner.

8,4% (77 hunder) er undersøkt med hjerte ultralyd. I denne gruppen finner vi både hunder som er henvist til undersøkelse på grunn av bilyd ved auskultasjon og screeningundersøkelser.

2,3% (21 hunder) har fått påvist hjertesykdom. Diagnoser:

7 Klaffefeil	3 Endokardiose
3 Mitralklaffinsuffisiens	1 Triskupidaldysplasi
2 Aortastenose	1 Medfødt feil
1 Pulmonalstenose	1 Begynnende påleiring mitralklaff
1 Stort hjerte/tykke vegger	1 DCM (dilatert kardiomyopati)

11.2 Dødmeldingsstatistikk

I tredje kvartal av 2025 tok NWK ut dødmeldingsstatistikk fra NKK. Av de 483 unike hundene som var registrert med dødsårsak var 19 registrert med «Hjerteproblemer». 12 (2,5 % av dødmeldte hunder med dødsårsaker. 0,7 % av alle dødmeldte hunder) hunder var registrert med «Hjerteproblemer» som eneste dødsårsak og 7 (1,45 % av dødmeldte

⁶⁴ <https://nmbu.brage.unit.no/nmbu-xmlui/handle/11250/3200244>

⁶⁵ <https://www.whippetklubben.no/wp-content/uploads/2024/02/Endelig-utgave-NWK-helseundersokelse-2022-1-2.pdf>

hunder med dødsårsaker. 0,4 % av alle dødmeldte hunder) hunder var registrert med «Hjerteproblemer» i tillegg til 1 eller flere andre dødsårsaker.

Disse 19 med «Hjerteproblemer» oppgitt som dødsårsak hadde hundene en median alder på 9 år og 5 måneder. I skjemaet var totalt 531 hunder oppgitt med både fødselsdato og dødsdato. Av disse 531 hundene fikk vi en median levealder på 10 år og 1 måned. 4 (0,82 %) hunder var død før fylte 5 år. 7 (1,45%) hunder var død etter fylte 10 år.

11.3 DogWeb

I første kvartal av 2025 tok vi ut statistikk fra DogWeb⁶⁶ for alle whippeter som er registrert med hjerteundersøkelse. Det var 48 unike hunder som var undersøkt. Den første var undersøkt 3.08.2018 og den siste var undersøkt 20.12.2024. 46 hunder var undersøkt 1 gang og 2 hunder var undersøkt 2 ganger. Det var 27 tisper og 21 hannhunder som var undersøkt. 45 av hundene var norsk registrerte. 3 hunder var importer. Gjennomsnittsalder for når hundene var undersøkt første gang var 3 år og 11 måneder og medianalder var 3 år og 7 måneder.

36 hunder var undersøkt uten kommentarer.

11 stk var avkrysset med bilyd, 8 av disse hadde funn, 3 hadde ikke videre funn.

1 hund var diagnostert med DCM, 2 hunder var uavklart.

2 hunder var diagnostert med MMVD.

1 hund var diagnostert med aortastenose. 2 hunder var uavklart og 2 hunder manglet avkryssning.

1 var diagnostert med triskupidaldysplasi

11.4 Liva Vatne

I andre kvartal av 2025 hadde NWK et møte med kardiolog Liva Vatne som er en av de ti veterinærene som er spesielt godkjent av NKK/NFVK.

NKK registrerer i samarbeid med Norsk Forening for Veterinær Kardiologi (NFVK) (NFVK, u.d.) screeningresultater fra hjerteundersøkelser foretatt med ultralyd i DogWeb. Det er kun veterinærer som er spesielt godkjent av NKK/NFVK som kan registrere slike resultater. Det er på landsbasis 10 veterinærer som er godkjent for å kunne utføre ultralydundersøkelser i regi av NFVK. Disse er geografisk fordelt på Oslo, Lørenskog, Telemark, Stavanger, Bergen, Stjørdal, Kjeller, Hamar og Kristiansand/Vennesla. Noen av de godkjente veterinærene reiser fast til klinikker Nord-Norge, inkludert Bodø og Tromsø.

I møte fikk NWK en grundig gjennomgang av hjertesykdom og hvordan screening kan benyttes som verktøy i avlsarbeid. Vatne presiserer forskjellen mellom screening av friske dyr og utredning ved mistanke om sykdom, og understreker at mitralklafflekkasje er det hun har sett mest av på whippet – med sen debut, ofte etter 7 års alder.

⁶⁶ <https://www.dogweb.no/rapport/>

Vatne opplyste at DCM forekommer sjelden hos Whippet, men rytmeforstyrrelser kan være arvelig. Hun anbefaler ikke obligatorisk screening, men at man kanskje heller ser på et tilbud om helsesjekk og bevisst avl, spesielt på hunder med bilyd eller som brukes mye. Screening før 4 år gir begrenset informasjon grunnet sen sykdomsdebut. Vatne uttrykket også at helhetlig vurdering av helsestatus og linjer er viktig for å bevare en sunn rase uten å begrense genpoolen unødvendig.

Noen viktige punkter vi tok med oss fra møte;

- Whippet-hjertet er anatomisk likt andre raser, men noe større – normalt for raser med dyp brystkasse (som saluki, engelsk setter).
- Pris: Screening koster ca. 4500 kr (ofte billigere enn vanlig UL for å gjøre det mer tilgjengelig).
- Viktig skille: Bilyd er ikke nødvendigvis klaffesykdom. Ikke alle bilyder betyr sykdom.
- En forsiktig anbefaling: Øke debutalder for avl for å redusere risiko for tidlig hjertesykdom.

12. Øyne

12.1 Helseundersøkelsen

Fra helseundersøkelsen⁶⁷ som ble gjennomført i tidsrommet mai – desember 2022 hadde vi under punkt 4 Øyne følgende resultater:

90% (801 hunder) har aldri hatt problemer med øynene

9,6% (87 hunder) har hatt en form for sykdom i øyet som røde eller rennende øyne eller øyebetennelse med puss.

1,1% (10 hunder) Grå stær (katarakt)

0,8% (8 hunder) Irisatrofi

0,4% (4 hunder) Vitrusfremfall

0,2% (2 hunder) Iris cyster

0,1% (1 hund) PRA

Kommentar: 3 hunder oppgir doble diagnoser.

12.2 Dødmeldingsstatistikk

I tredje kvartal av 2025 tok NWK ut dødmeldingsstatistikk fra NKK. Av de 483 unike hundene som var registrert med dødsårsak var 5 registrert med "Øyeproblemer" som dødsårsak.

1 (0,2 % av dødmeldte hunder med dødsårsaker. 0,05 % av alle dødmeldte hunder) hund var registrert med "Øyeproblemer" som eneste dødsårsak og 4 (0,82 % av dødmeldte hunder med dødsårsaker. 0,23 % av alle dødmeldte hunder) hunder var registrert med "Øyeproblemer" i tillegg til 1 eller flere andre dødsårsaker.

⁶⁷ <https://www.whippetklubben.no/wp-content/uploads/2024/02/Endelig-utgave-NWK-helseundersokelse-2022-1-2.pdf>

Denne ene hunden med "Øyeproblemer" oppgitt som eneste dødsårsak oppnådde en alder på 7 år og 5 måneder. I skjemaet var totalt 531 hunder oppgitt med både fødselsdato og dødsdato. Av disse 531 hundene fikk vi en median levealder på 10 år og 1 måned.

12.3 DogWeb

I tredje kvartal av 2025 har NWK tatt ut statistikk fra øyelysninger registrert i DogWeb⁶⁸. Fra 28.10.2004 til 18.08.2025 er det registrert 309 øyelysninger fordelt på 270 unike hunder. Det er viktig å bemerke at denne statistikken går helt tilbake til 2004.

241 av hundene er norsk registrerte og 29 av hundene er importerte.

237 hunder er øyelyst 1 gang.

28 hunder er øyelyst 2 ganger.

4 hunder er øyelyst 3 ganger.

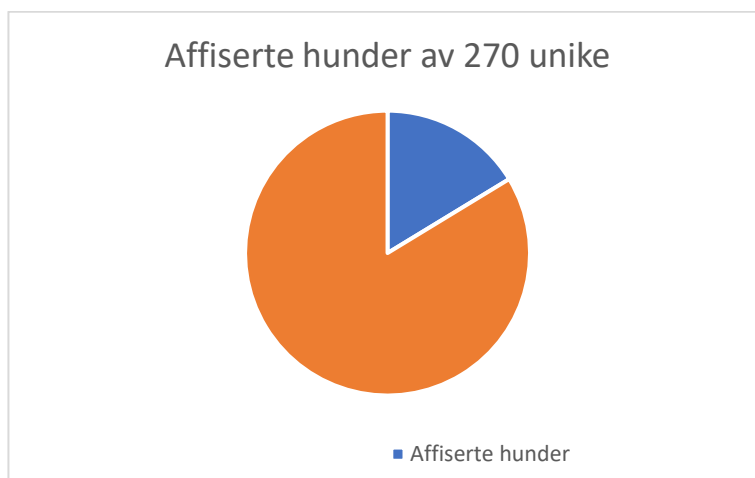
1 hund er øyelyst 4 ganger.

Gjennomsnittsalderen for første gangs øyelysning var 3 år og 3 måneder. Median alder ved første gangs øyelysning var 2 år og 8 måneder.

Den yngste var øyelyst ved 3 måneder og den eldste var øyelyst ved 11 år og 7 måneder.

Når vi har sett videre på tallene har vi lagt vekt på sist kjente øyelysning for de hundene som er øyelyst flere ganger. Av 270 unike hunder var 44 (16,3%) affisert med 1 eller flere sykdommer. Det er 52 diagnoser fordelt på 44 unike affiserte hunder. 226 (83,7%) unike hunder hadde intet påvist.

Påvist ved siste øyelysning:	Antall:
Annet ikke-medfødt	14
Annet medfødt	8
Cornea Dystrofi	2
Retinal Degeneration (PRA)	3
Katarakt (ikke medfødt)	16
Katarakt (medfødt)	3
Distichiasis/Ektopiske Cillier	1
Pers. Pupilmembran (PPM)	2
PHTVL/PHPV	1
Retinal Dysplasi (RD)	2

⁶⁸ <https://www.dogweb.no/rapport/>

12.4 Birgitte Grann Greve

I andre kvartal av 2025 hadde NWK møte med Birgitte Grann Greve som er veterinær og autorisert øyelyser siden 1998.

Øyelysning innebærer undersøkelse for 18 arvelige øyesykdommer, i tråd med ECVOs standarder⁶⁹. Undersøkelsen gjøres ved først å undersøke øynene uten dråper, deretter med utvidet pupill. Attest kan kun utstedes av autoriserte øyelysere, og gjelder i ett år. Øyelysning er en viktig del av avlsarbeidet, særlig for hunder som brukes mye i avl.

For whippet har Greve observert enkelte tilfeller av glaukom (grønn stær), katarakt (grå stær), vitreusdegenerasjon, hornhinnebetennelse og øyehår som vokser feil vei. Hun har ikke sett PRA (progressiv retinal atrofi), men det finnes på whippet og er særlig bekymringsfull, ettersom den fører til blindhet og arves recessivt. Sykdommen opptrer oftest i 2–4 års alder, men kan også komme senere. Corneadystrofi og linseluksasjon er også sett på rasen, men sjeldnere.

Det finnes enkelte gentester, men fortsatt for få til å dekke hele sykdomsbildet. Mange sykdommer kan håndteres ved å pare affiserte hunder med frie individer, slik at avlen kan fortsette uten å nødvendigvis svekke genpoolen i for stor grad. Det er derfor viktig å merke seg at en anmerkning på en øyelysningsattest innebærer derfor ikke nødvendigvis at hunden skal utelukkes fra avl.

Fordelene ved øyelysning er ifølge Greve først og fremst tidlig oppdagelse av sykdom, muligheten til å forebygge spredning gjennom avl, og å ha dokumentasjon på hundens helsestatus. Den største ulempen er kostnaden, som ligger på ca. 1600–2000 kroner per undersøkelse. Greve understreker at det særlig er de hundene som brukes mye i avl som bør øyelyses jevnlig, mens hunder som ikke brukes i avl kan nøye seg med én eller to undersøkelser i løpet av livet.

Avlsutvalget opplyste Greve om vår helseundersøkelse⁷⁰ med rundt 900 svar, der forekomsten av øyesykdommer i rasen whippet fremstod som lav (omkring 1–2 % rapporterte grå stær, vitreusdegenerasjon eller PRA). Greve påpeker at nye problemer kan oppstå raskt, og at øyelysning derfor er et viktig verktøy for å opprettholde rasens helse.

Oppsummert mente Greve at øyelysning kan være et nyttig og forholdsvis rimelig tiltak for å forebygge arvelige øyesykdommer. Særlig bør hunder som brukes mye i avl følges tett, mens det er viktig at anmerkninger må tolkes i lys av alvorlighetsgrad og helhetlig avlsstrategi. Greve anbefaler å øyelyse før første parring, og deretter årlige undersøkelser for avlsdyr. Gjennom systematisk øyelysning mener Greve at man kan opprettholde en sunn genpool og samtidig redusere risikoen for at alvorlige øyesykdommer etablerer seg i rasen.

⁶⁹ https://www.ecvo.eu/media/chapter_8_vet_advice_2024.pdf

⁷⁰ https://www.ecvo.eu/media/chapter_8_vet_advice_2024.pdf

13. Allergi

13.1 Helseundersøkelsen

Fra helseundersøkelsen⁷¹ som ble gjennomført i tidsrommet mai – desember 2022 hadde vi under punkt 2 Hud følgende resultater:

95% (860 hunder) har ikke hatt gjentakende eller langvarige hudproblemer/kløe 5% (42 hunder) oppgir at de har hatt gjentakende eller langvarige hudproblemer/kløe, 27 av disse er diagnostisert av veterinær. Kløen debuterte hovedsakelig i ung alder, fra noen måneder til 2 år.

Årsak til diagnostiserte hudproblemer: 0,5% (5 hunder) parasitter 0,3% (3 hunder) hudinfeksjon forårsaket av bakterier eller sopp 1,8% (17) allergi, hvorav 11 hunder oppgir forallergi, 4 atopisk og 2 kontaktallergi.

13.2 Dødmeldingsstatistikk

Fra vi i tredje kvartal av 2025 tok ut dødmeldingsstatistikk fra NKK.

Av de 483 unike hundene som var registrert med dødsårsak var 1 registrert med «Allergi». 0 (0 % av dødmeldte hunder med dødsårsaker. 0 % av alle dødmeldte hunder) hunder var registrert med «Allergi» som eneste dødsårsak og 1 (0,2 % dødmeldte hunder med dødsårsaker. 0,05 % av alle dødmeldte hunder) hund var registrert med «Allergi» i tillegg til 1 eller flere andre dødsårsaker.

Denne ene hunden med «Allergi» oppgitt som dødsårsak oppnådde en alder på 1 år og 8 måneder. I skjemaet var totalt 531 hunder oppgitt med både fødselsdato og dødsdato. Av disse 531 hundene fikk vi en median levealder på 10 år og 1 måned.

14. Albueleddsdysplasi

14.1 Helseundersøkelsen

Fra helseundersøkelsen⁷² som ble gjennomført i tidsrommet mai – desember 2022 hadde vi under punkt 11 Skjelett og ledd følgende resultater:

90% (809 hunder) hadde ikke hatt noen av de nevnte lidelsene i undersøkelsen. 10% (98 hunder) oppga at hunden hadde hatt problemer i forhold til skjelett eller leddplager, hvorav 69 har fått bekreftet diagnose ved røntgen, av disse er 0 hunder oppgitt med albueleddsdysplasi, 0 % av deltagende hunder i helseundersøkelsen.

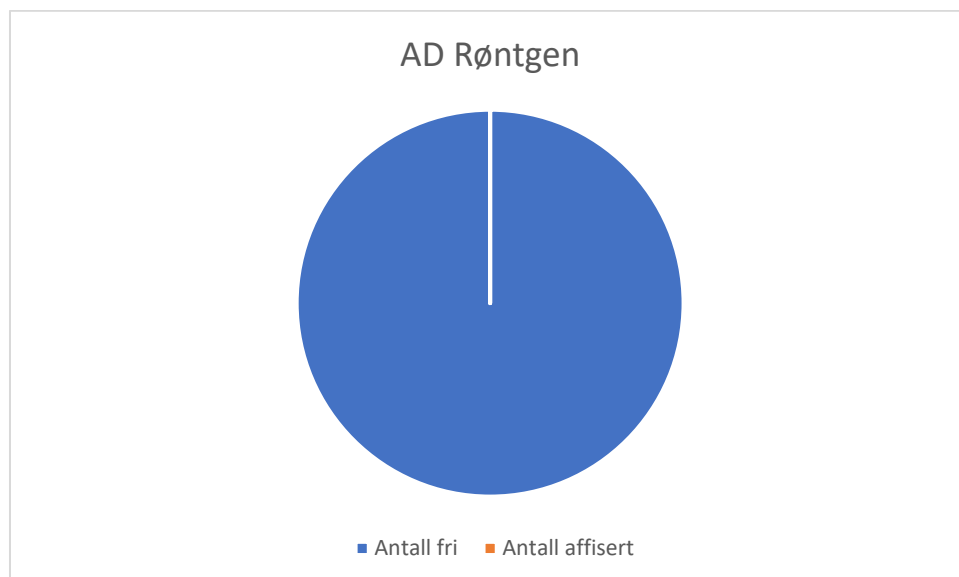
⁷¹ https://www.ecvo.eu/media/chapter_8_vet_advice_2024.pdf

⁷² https://www.ecvo.eu/media/chapter_8_vet_advice_2024.pdf

14.2 DogWeb

I tredje kvartal av 2025 tok vi ut statistikk fra DogWeb⁷³ for alle whippeter som er AD røntget. Det var 71 unike hunder som var undersøkt. Ingen var undersøkt mer enn 1 gang. Skjema oppga ikke kjønn på hundene. 65 av hundene var norsk registrerte. 6 hunder var importer. Gjennomsnittsalder for når hundene var undersøkt var 2 år og 10 måneder og medianalder var 2 år. 71 unike hunder var registret som fri. Ingen hunder hadde AD.

Antall fri	71
Antall affisert	0
Totalt antall hunder undersøkt	71
Første undersøkt	07.06.2010
Siste undersøkt	17.12.2024

15. Hofteleddsdysplasi

15.1 Helseundersøkelsen

Fra helseundersøkelsen⁷⁴ som ble gjennomført i tidsrommet mai – desember 2022 hadde vi under punkt 11 Skjelett og ledd følgende resultater:

90% (809 hunder) hadde ikke hatt noen av de nevnte lidelsene i undersøkelsen. 10% (98 hunder) oppga at hunden hadde hatt problemer i forhold til skjelett eller leddplager, hvorav 69 har fått bekreftet diagnose ved røntgen, av disse er 1 hund oppgitt med hofteleddsdysplasi, 0,1% av deltagende hunder i helseundersøkelsen.

⁷³ <https://www.dogweb.no/rapport/>

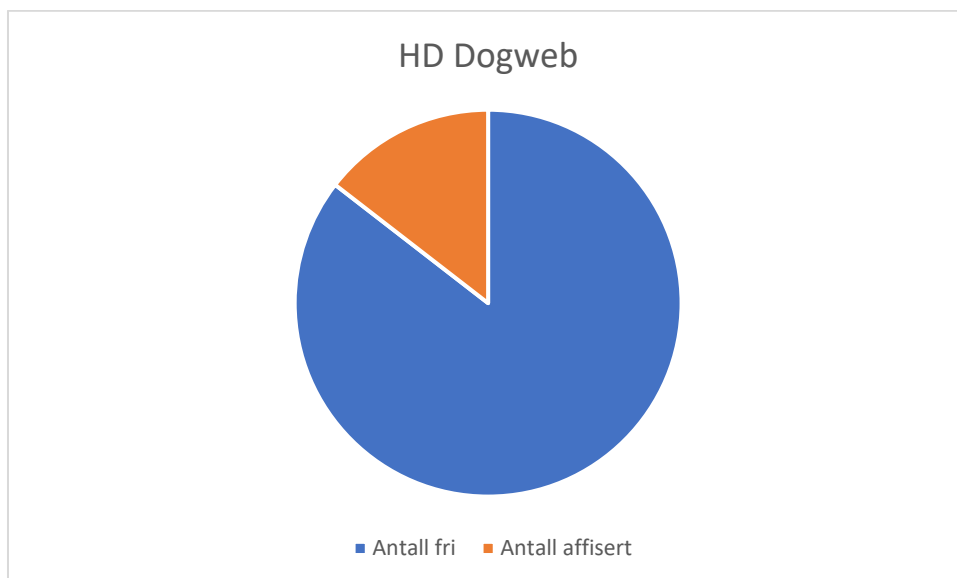
⁷⁴ <https://www.dogweb.no/rapport/>

15.2 DogWeb

I tredje kvartal av 2025 tok vi ut statistikk fra DogWeb⁷⁵ for alle whippeter som er HD røntget. Det var 124 unike hunder som var undersøkt. Ingen var undersøkt mer enn 1 gang. Skjema oppga ikke kjønn på hundene. 113 av hundene var norsk registrerte. 11 hunder var importer. Gjennomsnittsalder for når hundene var undersøkt var 2 år og 9 måneder og medianalder var 2 år og 2 måneder. 106 unike hunder var registrert som fri. 18 hunder var registrert med HD.

Antall fri	106
Antall affisert	18
Totalt antall hunder undersøkt	124
Første undersøkt	26.05.1988
Siste undersøkt	16.12.2024

Antall hunder undersøkt	124
Antall A	53
Antall B	53
Antall C	15
Antall D	3
Antall E	0
Gjennomsnittsalder ved undersøkelse	2,83
Medianalder ved undersøkelse	2,17

⁷⁵ <https://www.dogweb.no/rapport/>

16. Patella luksasjon

16.1 Helseundersøkelsen

Fra helseundersøkelsen⁷⁶ som ble gjennomført i tidsrommet mai – desember 2022 hadde vi under punkt 11 Skjelett og ledd følgende resultater:

90% (809 hunder) hadde ikke hatt noen av de nevnte lidelsene i undersøkelsen. 10% (98 hunder) oppga at hunden hadde hatt problemer i forhold til skjelett eller leddplager, hvorav 69 har fått bekreftet diagnose ved røntgen, av disse er 7 hunder oppgitt med patellaluksasjon, 0,7% av deltagende hunder i helseundersøkelsen.

16.2 DogWeb

I august 2013 begynte NKK med sentral registrering av patellastatus for alle raser. Kun veterinærer som har egen avtale med NKK kan utføre undersøkelsen for innleggelse av resultater i DogWeb.

Dette er en screeningundersøkelse, og hunden må ha oppnådd minimumsalder (12 mnd) før den kan undersøkes. Eier går inn på MinSide (nkk.no), skriver ut undersøkesskjema, og tar med dette – ferdig signert - til veterinæren. Veterinæren undersøker, fyller ut skjema, og sender det inn til NKK. NKK legger inn resultatet i DogWeb.

Patellaluksasjon graderes slik:

Grad 0: Normal (fri for patellaluksasjon).

Grad 1: Patella ligger på plass, men kan lukseres manuelt. Den glipper spontant tilbake til normalt leie.

Grad 2: Patella lukseres lett manuelt eller spontant. Den er luksert mye av tiden, men kan reponeres.

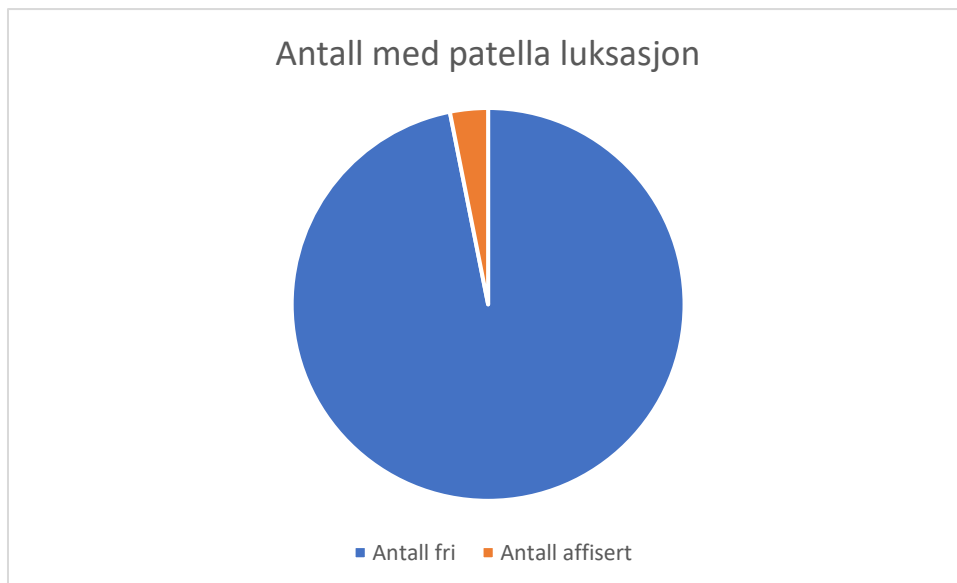
Grad 3: Patella er permanent luksert og kan ikke reponeres.

I tredje kvartal av 2025 tok vi ut statistikk fra DogWeb⁷⁷ for alle whippet som er registrert sjekket for patellaluksasjon. Det var 32 unike hunder som var undersøkt. Ingen var undersøkt mer enn 1 gang. Det var 21 tisper og 11 hannhunder. 29 av hundene var norsk registrerte. 3 hunder var importer. Gjennomsnittsalder for når hundene var undersøkt var 2 år og 4 måneder og medianalder var 2 år. 31 unike hunder var registrert som fri. 1 hund hadde patella grad 2 på høyre side, fri på venstre side.

Antall fri	31
Antall affisert	1
Totalt antall hunder undersøkt	32
Første undersøkt	13.06.2014
Siste undersøkt	13.11.2024

⁷⁶ <https://www.whippetklubben.no/wp-content/uploads/2024/02/Endelig-utgave-NWK-helseundersokelse-2022-1-2.pdf>

⁷⁷ <https://www.dogweb.no/rapport/>

17. Kjønnrelaterte helseutfordringer

17.1 Helseundersøkelsen

Fra helseundersøkelsen⁷⁸ som ble gjennomført i tidsrommet mai – desember 2022 hadde vi under punkt 13 Kjønnrelaterte spørsmål med følgende resultater:

Innbilt svangerskap

80% (395 tisper) har ikke opplevd innbilt svangerskap.

20% (99 tisper) har opplevd innbilt svangerskap. Av disse oppgir 54 at dette skjer ved hver løpetid.

Kommentar: Undersøkelsen har ikke etterspurt graden av innbilt svangerskap. Kan altså være alt fra hovne patter/ melk til store hormonelle utfordringer.

Livmorbetennelse

8,2 % (41 tisper) oppgis å ha blitt behandlet for livmorbetennelse. Av disse ble 32 operert, 7 behandlet med antibiotika.

37 tisper har fått livmorbetennelse i forbindelse med løpetid, 2 etter paring og 2 i forbindelse med fødsel.

Testikkelstatus

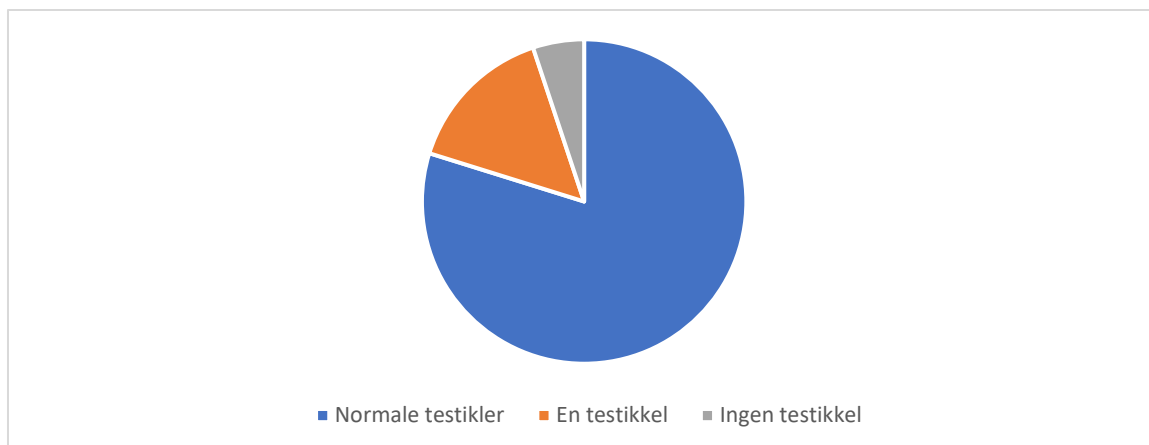
79% (344 hanner) har/ hadde to normalt plasserte testikler i pungen.

15% (65 hanner) har/ hadde en testikkel plassert i pungen.

5% (22 hanner) har/ hadde ingen testikler plassert i pungen.

1% har ikke svart

⁷⁸ <https://www.whippetklubben.no/wp-content/uploads/2024/02/Endelig-utgave-NWK-helseundersokelse-2022-1-2.pdf>

Prostatasykdom

99% (434 hanner) har ikke hatt prostatasykdom.

1% (4 hanner) har hatt prostatasykdom.

Sterilisering og kastrering

88% (761 hunder) har ikke blitt sterilisert eller kastret.

12% (106 hunder) har blitt sterilisert eller kastret.

Årsak til sterilisering eller kastrering:

6,3 % (58 hunder) medisinske årsaker

3,4% (31 hunder) adferdsmessige årsaker

2,5% (23 hunder) annet.

17.2 Dødmeldingsstatistikk

Fra vi i tredje kvartal av 2025 tok ut dødmeldingsstatistikk fra NKK.

Av de 483 unike hundene som var registrert med dødsårsak var 13 registrert med «Forplantningsorganer tisper (eks: livmorbetennelse, fødselsproblemer, sykdom i juret)». 8 (1,65 % av dødmeldte hunder med dødsårsaker. 0,5 % av alle dødmeldte hunder) hunder var registrert med «Forplantningsorganer tisper» som eneste dødsårsak og 5 (1,04 % av dødmeldte hunder med dødsårsaker. 0,29 % av alle dødmeldte hunder) hunder var registrert med «Forplantningsorganer tisper» i tillegg til 1 eller flere andre dødsårsaker.

Disse 13 med «Forplantningsorganer tisper» oppgitt som dødsårsak hadde hundene en median alder på 10 år. I skjemaet var totalt 531 hunder oppgitt med både fødselsdato og dødsdato. Av disse 531 hundene fikk vi en median levealder på 10 år og 1 måned. Ingen av hundene var død før fylte 5 år. 7 (1,45% av dødmeldte hunder med dødsårsaker. 0,40 % av alle dødmeldte hunder) hunder var døde etter fylte 10 år.

Av de 483 unike hundene som var registrert med dødsårsak var 4 registrert med «Forplantningsorganer hannhund (eks: prostataproblemer, testikkelproblemer)». 4 (0,82 % av dødmeldte hunder med dødsårsaker. 0,23 % av alle dødmeldte hunder) hunder var registrert med «Forplantningsorganer hannhund» i tillegg til 1 eller flere andre dødsårsaker. Ingen hunder var registrert med «Forplantningsorganer hannhund» som eneste dødsårsak.

Disse 4 med «Forplantningsorganer hannhund» oppgitt som dødsårsak hadde hundene en median alder på 12 år. I skjemaet var totalt 531 hunder oppgitt med både fødselsdato og dødsdato. Av disse 531 hundene fikk vi en median levealder på 10 år og 1 måned. 1 (0,82 % av dødmeldte hunder med dødsårsaker. 0,05 % av alle dødmeldte hunder) av hundene var død før fylte 5 år. 3 (0,62 % av dødmeldte hunder med dødsårsaker. 0,17 % av alle dødmeldte hunder) hunder var døde etter fylte 10 år.

18. Mentalitet

18.1 Helseundersøkelsen

Fra helseundersøkelsen⁷⁹ som ble gjennomført i tidsrommet mai – desember 2022 hadde vi under punkt 15 Adferd:

Forventet atferd ved anskaffelse av Whippet:

- 93 % (840 hunder) anser at hunden oppfører seg som forventet.
- 7 % (67 hunder) anser ikke at hunden oppfører seg som forventet.

Opplevelse av adferd:

- 80 % (718) opplever ikke noe ved hundens adferd som problematisk.
- 20 % (182) opplever noe ved hundens adferd som problematisk.

Beskrivelse av hva som oppleves problematisk:

- 6% (53 hunder) Møteaggresjon, aggresjon, dominant adferd, usikkerhet
- 5% (50 hunder) Generelt stress, angst, nervøsitet
- 4% (34 hunder) Separasjonsangst
- 0,7% (7 hunder) Knurrer, bjeffer mot mennesker
- 0,5% (4 hunder) Angriper egne eller andre hunder, generelt skarpt temperament
- 0,5% (4 hunder) Overhormonell
- 0,5% (3 hunder) Jaktinstinkt mot dyr, joggere, syklist
- 2 hunder reagerer på bilkjøring

Kommentar: Noen oppgir at samme hund kan ha flere utfordringer.

Hypighet av problematisk adferd:

- 11% (104) meget ofte
- 5% (49) mer enn en gang årlig
- 2 % (21) sjelden eller aldri
- 0,5% (5) mindre enn en gang årlig

18.2 Dødmeldingsstatistikk

I tredje kvartal av 2025 ba vi NKK om liste over dødmeldte whippet. Listen inneholdt 1724 unike antall hunder. Den tidligste født i 1966. 7 hunder har vi måtte slette fra skjema grunnet dobbelføring eller andre tydelige feil. Så vi satt igjen med 1717 unike hunder. Av disse 1717 er 483 unike hunder er registrert med dødsårsak.

376 hunder er registrert med 1 dødsårsak.

79 hunder er registrert med 2 dødsårsaker.

⁷⁹ <https://www.whippetklubben.no/wp-content/uploads/2024/02/Endelig-utgave-NWK-helseundersokelse-2022-1-2.pdf>

19 hunder er registrert med 3 dødsårsaker.

8 hunder er registrert med 4 dødsårsaker.

26 (1,51% av dødmeldte hunder med dødsårsaker. 1,51 % av alle dødmeldte hunder) hunder har adferdsproblem som dødsårsak. Av disse 26 hundene har 19 adferdsproblem som eneste dødsårsak og 7 har adferdsproblem og en eller flere andre dødsårsaker oppgitt.

Av disse 26 hundene fikk vi en median levealder på 4 år og 3 måneder. Av de 19 hundene som utelukkende har adferdsproblem som dødsårsak er medianlevealder 3 år og 10 måneder.

19. Klinisk diagnose

I slutten av 2017 åpnet Norsk Kennel Klub (NKK) et system hvor veterinærer kan registrere arvelig eller antatt arvelig klinisk sykdom på hund⁸⁰. Hensikten med systemet er å lage et avlsverktøy. Eiere og oppdrettere har nå en mulighet til å være åpne om sykdom på sine linjer, og få registrert dette på en måte som gjør informasjonen lett tilgjengelig via NKKs database DogWeb.

For å registrere diagnosen, må sykdommen være antatt arvelig. Sykdommen må ha betydelig effekt på hundens livskvalitet, og kreve livslang medisinerings eller operasjon. Diagnosen må være sikker. Før diagnosen kan registreres må eier signere en bekreftelse, hvor han/hun godkjenner at veterinæren offentliggjør diagnosen.

I tredje kvartal av 2025 hentet vi ut statistikk fra DogWeb for kliniske diagnoser. Dette systemet er så nytt at det forelå bare 9 diagnoser fordelt på 5 unike hunder.

9 Diagnoser fordelt på 5 hunder:
Lumbosacral degenerativ stenose
Hypothyroidisme
Symmetrical lupoid onychodystrophy (SLO)
Overgangsvirvel sacrum med påfølgende skiveprolaps L7/S1
Overgangsvirvel/LTV
Overgangsvirvel
Overgangsvirvel/LTV
IBD - Irritable Bowel Disease. Diagnose på Tarm Biopsier
Epilepsi idiopatisk

NKK oppfordrer oppdrettere og whippeteiere til å registrere kliniske diagnoser på hundene sine slik at vi fremover kan hente mer informasjon ut av denne statistikken.

⁸⁰ <https://www.nkk.no/helse/avl-og-oppdrett/arvelig-klinisk-sykdom/>

20. Helsefondet

NWK fikk i 2019 opprettet et helsefond. Fondet var i første omgang tiltenkt å finansiere en stor helseundersøkelse på whippet i Norge. Fondet skulle også kunne støtte annet arbeid for rasen, og var også tiltenkt brukt til å støtte oppdrettere i gjennomføring av ønskede tiltak.

Per 31.12.2025 er det 66 432kr på helsefondet.

Det er i 2025 vedtatt å overføre 50 000kr til helsefondet, ny saldo vil da være 116 432 kr.

NWK skal foreta en helseundersøkelse hvert 5 år. Forrige helseundersøkelse er fra 2022, det vil dermed bli ny undersøkelse i 2027. Hvis helseundersøkelsen gjøres av en ekstern aktør, vil kostnaden trekkes fra helsefondet.

NWK ønsker å undersøke mer helserelatert informasjon som vi ikke har hatt tid til i denne omgang blant annet Pyramidion. Dette er en tjeneste vi må betale for som vil trekkes av helsefondet.

Helsefondet kan benyttes til forskning direkte rettet mot whippet.

Forklaring effektiv populasjonsstørrelse

Effektiv populasjonsstørrelse (N_e) er et tall eller et mål på hvor mange unike individer i en avgrenset populasjon som faktisk bidrar med genene sine til neste generasjon.

Faktisk populasjonsstørrelse (N) → Antall individer i populasjonen

Effektiv populasjonsstørrelse (N_e) → Antall individer som genetisk sett bidrar til neste generasjon

Effektiv populasjonsstørrelse begynner å bli ganske vanlig å bruke på kjæledyr for å overvåke hvor levedyktige rasen er, og for å overvåke utviklingen av innavlsøkning per generasjon. For å oppnå størst mulig effektiv populasjonsstørrelse er målet at flest mulig unike avlsdyr går i avl, at tallet er forholdsvis likt mellom begge kjønn og at avlsdyrene er minst mulig i slekt med hverandre.

Faktorer som påvirker effektiv populasjonsstørrelse:

- Matadoravl
- Innavl
- Nært slektskap mellom de unike avlsdyrene (da de bærer på mye likt avlsmateriale)
- Stor forskjell mellom antall unike hanndyr og hunndyr brukt i avl
- Lavt antall avlsdyr totalt
- For korte generasjonsintervaller, særlig i kombinasjon med for lavt antall unike avlsdyr

Internasjonalt anerkjente overvåkingsnivåer av effektiv populasjonsstørrelse (Etter Gregory Leroy, EAAP, 2023):

KRITISK:	Under 50	→ Fare for utrydning pga. akkumulering av genetiske defekter
TRUET:	50 -100	→ Genetiske defekter vil mest sannsynlig komme til uttrykk
SÅRBAR:	100-200	→ Genetiske defekter kan muligens komme til uttrykk
IKKE TRUET:	Over 200	→ Små sjanser for genetiske effekter

Formel for utregning:

$$N_e = \frac{4N_m N_f}{N_m + N_f}$$

N_m = antall hanner som får avkom

N_f = antall hunner som får avkom

COI står for **Coefficient of Inbreeding**, eller på norsk: **innavlskoeffisient**.

Det er et tall (oppgitt i prosent) som viser **hvor nært i slekt to foreldre er** – og hvor stor sjanse det er for at valpen får **to like genvarianter (allel)** fra både mor og far.

Hva viser COI egentlig?

COI (innavlskoeffisienten) forteller oss **sannsynligheten for at en hund har arvet to identiske varianter (allel) av et gen fra en felles forfader** – altså at genet er **homozygot** på det punktet.

Enkelt sagt:

COI måler **genetisk likhet mellom foreldrene**. Jo mer i slekt de er, jo høyere blir COI.

Eksempel:

Hvis både mor og far har samme oldefar, så finnes det en **sjanse for at valpen får to identiske genvarianter (allel) fra akkurat den oldefaren**. Det gir en liten økning i COI.

Hvordan beregnes COI?

COI beregnes ut fra **stamtavlen**, ofte over et visst antall generasjoner (5, 10, eller 12+). Jo flere generasjoner man inkluderer, jo mer presis blir beregningen.

Formelen som brukes er basert på genetiske sannsynligheter, og kan bli ganske teknisk. Her er en forenklet forklaring:

Hver gang det finnes **en felles forfader** i både mor og fars linje, bidrar den forfaderen med **en andel til COI**, basert på hvor langt tilbake den er, og hvor ofte den dukker opp.

Jo nærmere i slekt foreldrene er, jo større andel kommer fra felles forfedre.

COI er en matematisk måte å regne på, og at det er viktig å huske på at det nødvendigvis ikke stemmer helt overens med virkeligheten. Innavlsgraden kan variere relativt mye innenfor et kull avhengig av hvilke gener man arver fra foreldrene sine, men COI beregning det er det nærmeste man kommer uten å ta en dna-test.

For eksempel kan to valper fra samme kull dele 37% felles DNA, og ikke 50% som matematiske COI modellen ville tilsi. Selv om den matematiske modellen sier at alle helsøsken har samme COI og at avkom arver eksakt 50%, kan den variere enormt, særlig hvis man har mange aner som går igjen flere steder i stamtavlen.

Eksempel på COI i praksis:

- Hvis COI er **0 %**, betyr det at foreldrene ikke er i slekt overhodet i det hele tatt.
- Hvis COI er **25 %**, er det som om foreldrene er **hel-søsken**.
- Hvis COI er **12,5 %**, tilsvarer det at foreldrene er **halvsøsken** eller **besteforeldre/barnebarn**.

Hvorfor er COI viktig?

- **Høy COI** = kan gi høyere sjanse for **arvelige sykdommer**, svakheter i immunforsvar, lavere fertilitet og kortere levetid.
- **Lav COI** = større **genetisk variasjon**, som gir bedre forutsetninger for friskere og sunnere hunder.

Hva regnes som "høy" COI?

COI (%)	Betydning
0–5 %	• Lav – ønskelig for god genetisk variasjon
5–10 %	• Moderat – vanlig, men bør overvåkes
Over 10 %	• Høy – risiko for helseproblemer øker
Over 25 %	• Svært høy – tilsvarer paring av søsken

COI beregnes som:

$$F = \sum (0.5)^{n1+n2+1} \cdot (1 + F_a)$$

Der:

- F = COI
 - $n1$ = antall generasjoner fra felles forfader til far
 - $n2$ = antall generasjoner fra felles forfader til mor
 - F_a = innavlskoeffisient for den felles forfaderen (vanligvis 0 hvis vi ikke vet mer)
-